

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä

Lausunnot pykälittäin

Sisällys

Esityksestä lausuneet.....	1
Yleiset huomiot esityksestä	2
Huomiot esityksen tavoitteista ja arvioiduista vaikutuksista	7
Soveltamisala ja soveltamisalan rajoitukset (1 ja 2 §)	9
Oikeus harjoittaa perintätoimintaa ja rekisteröinnin edellytykset (3 ja 8 §).....	11
Rekisteristä poistaminen (17 §)	12
Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen (7 §).....	13
Rekisteri-ilmoituksen tekijän luotettavuus ja vakavaraisuus (9 ja 10 §).....	15
Perintätoiminnasta vastaava henkilö (4 §)	19
Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri ja tietojen luovuttaminen rekisteristä (5 ja 6 §)	22
Tilintarkastus sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröiminen (11 §)	24
Asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen sekä vaitiolovelvollisuus (12 ja 13 §).....	25
Valvonta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus sekä oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä (14 ja 15 §)	26
Pakkokeinot ja rangaistussäännökset (16 ja 18 §).....	27
Muutoksenhakusäännökset (19 §)	31
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (20 ja 21 §)	32
Muut huomiot.....	33

Esityksestä lausuneet

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Helsingin käräjäoikeus

Oulun käräjäoikeus

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Oikeusministeriö (OM)

Sisäministeriö (SM)

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)

Valtiovarainministeriö (VM)

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Valtakunnanvoudinvirasto (VVV)

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Edunvalvonta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Keskuskauppakamari

Maanpuolustuksen teknisten toimihenkilöiden liitto MTTL ry, MTK

Suomen Asianajajaliitto

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry

Suomen Tilintarkastajat ry

Suomen Yrittäjät ry (SY)

Alalla toimivat yritykset

Luottomiehet - Kreditmännens ry

Pirkan Perintä Oy

Muut sidosryhmät

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Takuusäätiö

Yleiset huomiot esityksestä

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä aluehallintovirasto) kannattaa ehdotusta jäljempänä mainituin muutoksin ja täsmennyksin.

Helsingin käräjäoikeus

Helsingin käräjäoikeus katsoo esityksen aihe huomioon ottaen, että sillä ei ole tarvetta antaa lausuntoa asiassa.

Oulun käräjäoikeus

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia ja toteutunevat pääosin aika hyvin ehdotetulla muutosesityksellä.

Lain jatkovalmistelussa olisi kuitenkin syytä kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

- aluehallintoviraston perintätoimiluvan haltioille antamat varoitukset ovat 2010 luvulla kasvanut huomattavasti. Tämä johtunee osaksi uusien toimijoiden tulemisesta alalle. Tämän vuoksi valvonnan riittävyteen/henkilöstön koulutukseen ja resurssointiin on kiinnitettävä huomiota, jotta esityksen tavoitteena oleva perintätoiminnan asianmukainen harjoittaminen riittävästi toteutuisi.
- lisäksi on otettava huomioon se, takaako esitetty tietty koulutus sen, että perinnästä vastaavalla henkilöllä olisi perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus, vai tulisiko edellyttää kaikilta esimerkiksi suoritettua luottotutkintoa?
- miten mahdollisena välikätenä toimiminen pystytään havaitsemaan riittävän tehokkaasti ja minkä asteista varmuutta välikätenä toimimisesta edellytetään? ("olosuhteet huomioon ottaen on ilmeistä"?)

Patentti- ja rekisterihallitus

Patentti- ja rekisterihallituksella (PRH) ei ole yleisiä huomautuksia esityksen sisältöön.

Oikeusministeriö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä, joka korvaisi nykyisen perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain. Keskeinen uudistus olisi siirtymien lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn. Esitysluonnos sisältää useita voimassaolevaa lakia vastaavia säännöksiä. Oikeusministeriön lausunnossaan esittämät kommentit koskevat 1. lakiehdotusta, ellei toisin ole todettu.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö pitää uudistusta kannatettavana. Erityisesti menettelyn keventäminen ja viranomaisten välisen suoran tiedonvaihdon lisääminen ovat puollettavia ehdotuksia. Lausunnossa otetaan kuitenkin tietyiltä osin kantaa ehdotuksen viranomaisvaikutuksiin sekä osin ehdotetun lain sisältöön. Lisäksi on huomattava, että aluehallintovirastolle ehdotetut tehtävät on tarkoitus siirtää maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Tehtäväsiirron yhteydessä ehdotettua lakia olisi siten muutettava.

Jatkovalmistelussa tulisi myös huomioida Harmaan talouden selvitysyksikön lausunnossaan 31.8.2017 esittämät seikat.

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö kannattaa luonnoksessa esitettyjä keinoja harmaan talouden torjumiseksi perintätoiminnassa.

Ehdotukset ovat linjassa hallituksen vuonna 2016 laatiman harmaan talouden ja talousrikosten torjunnan kansallisen strategian ja sen perusteella laaditun toimenpideohjelman periaatteiden kanssa.

Toimenpideohjelman kohdassa 3.1 todetaan, että viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien harmaan talouden ja talousrikosten torjuntatoimenpiteiden tehokkuuden ensisijainen edellytys on pystyä perustehtäviään hoitaessaan tunnistamaan asiakkaistaan harmaan talouden toimijat. Viranomaisten lakisääteiseen tehtävään liittyvä velvollisuus tutkia asiakkaiden julkisten velvoitteiden hoitamista esimerkiksi lupien ja tukien myöntämisen yhteydessä tai valvonnan kohdentamisessa sekä tähän liittyvä tehokas tietojen saanti ja yhteistyö nousevat tärkeään rooliin harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumisessa.

Sisäministeriö

Luonnoksessa esitettyjä asioita on pidettävä kannatettavina ja toimenpide-ehdotusten voidaan katsoa tukevan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on muuttumassa. Tällä hetkellä on meneillään siirtymäaika, jona valmistaudutaan soveltamaan EU:n yleistä tietosuojasetusta. Asetuksen soveltaminen alkaa 25.5.2018, ja se on siitä lähtien lainsäädännön hierarkiassa kansallisen lain yläpuolella. Kaikessa lainsäädäntötyössä on jo nyt syytä ottaa huomioon asetuksesta johtuvat edellytykset ja reunaehdot kansalliselle lainsäädännölle.

Kansallisen henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön on jatkossa oltava sopu-soinnussa tietosuojasetuksen kanssa. Nyt käsillä olevan esityksen sisältämä henkilö-tietojen käsittely on luonteeltaan sellaista, että se kuuluu tietosuojasetuksen soveltamisalaan. Lainsäätäjän tulee tunnistaa

suunnitellulle henkilötietojen käsittelylle peruste myös tietosuoja-asetuksesta, jotta päästään arvioimaan, mitä kansalliselta lainsäädännöltä edellytetään, ja onko esimerkiksi tarpeen säätää erityisiä suojaustoimista.

Valtakunnanvoudinvirasto

Luonnos hallituksen esitykseksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on kokonaisuutena onnistunut ja vastaa hyvin voimassa olevaa perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annettua lakia koskeviin muutostarpeisiin.

Edunvalvonta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä, joka korvaisi nykyisen perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain. Esitetyt muutokset ovat osin teknisiä, osin sisällöllisiä.

Nykyinen perintälupalaki tuli voimaan vuonna 1999, minkä jälkeen lakiin on tehty vain joitakin muun lainsäädännön muuttumisesta johtuvia muutoksia. Laki on ollut voimassa lähes 20 vuotta, ja tarve lain kokonaisarviointille on siten hallituksen esityksen mukaan olemassa. EK katsoo tarpeen lain kokonaisarviointille perustelluksi, vaikkakaan pitkää voimassaoloa ei voida sellaisenaan pitää lainsäädäntömuutoksia edellyttävänä perusteena.

Esityksessä ehdotetaan, että perintätoiminnan harjoittaminen säädettäisiin rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi. Perintätoimintaa saisi harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on merkitty Etelä-Suomen aluehallintoviraston pitämään perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin. Rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että rekisteri-ilmoituksen tekijä on luotettava ja vakavarainen. Ilmoituksen tekijällä olisi oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö, jolla on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Vastaavan henkilön tehtävänä olisi huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Vastaavan henkilön olisi lisäksi huolehdittava siitä, että perintätoimintaan osallistuvilla henkilöillä on tehtävän edellyttämä riittävä ammattitaito. Ilmoituksen tekijän olisi myös kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Pidämme esitettyjä muutoksia erityisesti rekisteröitymisvelvollisuuden osalta lähtökohtaisesti elinkeinovapauteen puuttuviksi rajoituksiksi. Esitys on kuitenkin mielestämme perusteltu ja esitetyt rajoitukset riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

Keskuskauppakamari

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä, joka korvaisi nykyisen perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain. Jatkossa perintätoiminnan harjoittaminen edellyttäisi siis rekisteröitymistä ja rekisterinpitäjänä toimisi Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Keskuskauppakamari kannattaa esitystä. Rekisteröinti on toimenpiteenä lupamenettelyä kevyempi. Menettelyä keventää myös se, että viranomaisen tulee jatkossa tarkastaa jotain tietoja

oma-aloitteisesti. Rekisteröinnin edellytykset, kuten rekisteri-ilmoituksen luotettavuus ja vakavaraisuus, vastaavat pitkälti voimassa olevia lupamenettelyn edellytyksiä.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä sitä, että perintätoiminnasta vastaavan henkilön ammattipätevyysvaatimuksia esitetään täsmennettäväksi. Tältä osin Keskuskauppakamari esittää kuitenkin harjittavaksi sitä vaihtoehtoa, voisiko ammattipätevyden osoittaa luottotutkinnon lisäksi myös riittävän pitkällä (esimerkiksi 10 vuotta) perintäalan työkokemuksella. Toisaalta siirtymäsäännöksissä ehdotetaan varattavaksi kahden vuoden aika ammattitaitovaatimuksen kuntoon saattamiselle sellaisille toimijoille, jotka lain voimaantullessa harjoittavat perintätointa kumottavan lain mukaan luvanvaraisesti. Kahden vuoden siirtymäaikaa voidaan tältä osin pitää riittävänä. Vastaavan henkilön vastuulla on huolehtia mm. siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti.

Esityksellä laajennettaisiin lisäksi valvonnan käytettävissä olevia keinoja. Keskuskauppakamari kannattaa esitystä myös tältä osin. Huomiota on kuitenkin kiinnitettävä erityisesti valvonnan resursseihin, jotta valvonta toimisi tehokkaasti ja lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla. Perintätoimen harjoittajalle asetettava velvollisuus säilyttää perintätoimintaan liittyvät asiakirjat ja tiedot määräajan turvaa myös osaltaan tehokasta valvontaa ja todennäköisesti jo itsessään ryhdistää toiminnan prosesseja.

MTTL ry, MTK

Kansalaisten ja velallisten oikeusturva perintätilanteissa voitaneen paremmin varmistaa perintätoimen luvanvaraisuudella kuin vain rekisteröitymisen kautta.

Vaikuttaa siten siltä, että ehdotuksen pääasiallinen tarkoitus on keventää hallintoa velallisen oikeusturvan kustannuksella.

Suomen Asianajajaliitto

Lupamenettelyn väheneminen on kannatettava asia. Rekisteröinti ilman lupamenettelyä vaikuttaa toimivalta ratkaisulta.

Nykyisin voimassa olevan lainsäädännön tavoitteet – perinnän kohteeksi joutuvien velallisten oikeusturvan takaaminen sekä hyvän perintätavan noudattaminen, kohtuulliset perintäkulut sekä kuluttajien aseman turvaaminen – ovat edelleen ajankohtaisia ja hyvä pohja lainsäädännölle.

Myös perintätoiminnan harjoittajien luotettavuuden, ammattitaidon ja vakavaraisuuden turvaaminen ovat hyviä tavoitteita.

Sähköiset rajapinnat ja tietokannat, joihin tiedot ja aineistot, kuten tilinpäätökset, toimitetaan vain yhden kerran, ja joista eri viranomaiset voivat noutaa tiedot valvonnan toimittamiseksi, minimoivat osapuolilta vaadittavat toimet ja siksi tällaisia ehdotuksia on puollettava. Vastaavasti aineistojen säilyttämistä koskeva velvollisuus on hyvä uudistus.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry

Suomen Perimistöimistöjen Liittoon (SPL) kuuluu yhdeksän perintätoimistoa, jotka hoitavat yli 90 prosenttia koko Suomen vapaaehtoisen perinnän toimeksiannoista. Liiton jäsenrytyksissä työskente-

li perintätehtävissä vuonna 2016 yhteensä 1295 henkilöä. Jäsentyritykset käsittelivät 2016 yli 10 miljoonaa uutta toimeksiantoa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä, joka korvaisi nykyisen perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain. Esityksen keskeinen ehdotus on siirtyminen perintätoimen lupamenettelystä perintätoimen rekisteröintimenettelyyn. Esitys on kannatettava, koska uudistuksella vähennetään olennaisesti perintäluvan uusimiseen liittyvää työtä. Muutos vähentää perintätoimiston tarvetta toimittaa viranomaiselle niitä tietoja, jotka valvova viranomainen voisi itse hankkia toisten viranomaisten rekistereistä.

Suomen Yrittäjät ry

Lakiesitys on kannatettava.

Perintätoiminnan luvanvaraisuudesta ehdotetaan luovuttavaksi, ja jatkossa perintätoiminnan harjoittaminen edellyttäisi rekisteröitymistä. Perintätoimintaa saisi harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on merkitty Etelä-Suomen aluehallintoviraston pitämään perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin. Katsomme, että menettely on toimintaa harjoittavalle yritykselle nykyistä kevyempi ja valvovan viranomaisen kannalta perustellumpi. Muutos vähentää yrityksen tarvetta toimittaa viranomaiselle tietoja, kun taas valvovalle viranomaiselle luodaan velvollisuus viran puolesta selvittää tarvittavat tiedot toisten viranomaisten rekistereistä.

Rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että rekisteri-ilmoituksen tekijä on luotettava ja vakavarainen. Ilmoituksen tekijällä olisi oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö, jolla on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Vastaavan henkilön tehtävänä olisi huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. On perusteltua, että pätevyysvaatimuksia sekä muita edellytyksiä tarkennetaan lailla.

Perintätoiminnan harjoittajia valvoisi jatkossakin Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Aluehallintovirasto voisi puuttua epäasianmukaisesti harjoitettavaan perintätoimintaan pakkokeinoin. Esityksessä todetaan, että nykyiset viranomaisen puuttumiskeinot ovat riittämättömät tapauksessa, jossa perintätoiminnan harjoittaja jatkuvasti ja vakavasti rikkoo perintätoimintaa koskevia säännöksiä.

Suomen Yrittäjät on jo pidemmän aikaa tuonut ministeriöiden ja valvovan viranomaisen tietoon huolestuttavan ilmiön, jossa epärehelliset toimijat käyttävät hyvän perintätavan vastaisia toimia yrityserinnässä. Tällaiseen toimintaan liittyvät tavallisesti epäselvät tai täysin perusteettomat laskut, joita peritään hyvin aggressiivisesti maksuhäiriömerkinnöillä ja tratalla uhkaillen. Vaikka perintälaissa on nykyään hyvin selkeät säännöt esimerkiksi riitaisen saatavan perimisestä ja tratasta, tällainen perintä on erittäin tehokasta erityisesti pieniin yrityksiin nähden, jotka säikähtäneinä maksavat niin sanotusti varmuuden vuoksi perusteettomiakin saatavia. Tästä syystä pidämme erittäin tärkeänä, että perintäviranomaisella on käytössään tehokkaat valvontakeinot.

Perintäkulukatto auttaisi etenkin yksin yrittävää ja pienyritystä.

Vaikka työ- ja elinkeinoministeriön lakiesitys on kannatettava, katsomme, että se ei ole riittävä kitkemään epäasiallista perintää. Olemme jättäneet oikeusministeriölle vuonna 2016 aloitteen, jossa pidämme perustellusti järkevänä, että myös yrityssaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismäärät. Tällä hetkellä yrittäjät ovat perintäkuluasioissa huomattavan eriarvoisessa asemassa kuluttajiin verrattuna, vaikka perintäprosessi on nykyisin monelta osin samanlainen riippumatta siitä, onko kyse yritys- vai kuluttajasaatavien perintäprosessista. Yrityssaatavia koskeva sääntely voitaisiin mieles-

tämme toteuttaa noudattaen samoja periaatteita, joita tällä hetkellä noudatetaan kuluttajasaatavien osalta.

Asia on yrittäjäjärjestölle äärimmäisen tärkeä. Tällä hetkellä yrityksiin kohdistuvissa perintäkuluissa ei ole kattoa ja yritysten maksettavaksi tulevat perintäkulut voivat pahimmillaan olla pääomaa suuremmat. Se puolestaan on ollut omiaan pahentamaan entisestään taloudellisissa vaikeuksissa olevien yrittäjien asemaa. Aiempaa selkeämmät ja yksiselitteiset säännöt vähentäisivät myös tarvetta kohtuuttomia perintäkuluja koskevien kanteluiden käsittelylle, minkä vuoksi uudistus vähentäisi Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen työmäärää ja vapauttaisi resursseja muuhun työhön. Selkeät säännöt palvelisivat myös velkojan oikeusturvaa.

Alalla toimivat yritykset

Luottomiehet - Kreditmännen ry

Luottomiehet Ry katsoo että perintätoiminnan harjoittajista annetun lain muuttamista koskeva hallituksen esitys on tavoitteeltaan oikea ja kannatettava.

Muut sidosryhmät

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Kuluttajaliitto suhtautuu ehdotukseen myönteisesti. Laki on omiaan turvaamaan perinnän kohteena olevien kuluttajien asemaa: muun muassa perintätoiminnan harjoittajien pätevyys- ja ammattitaitovaatimukset kiristyvät sekä mahdollisuudet heidän toimintansa valvontaan paranevat.

Takuusäätiö

Lakiesitys on kannatettava.

Huomiot esityksen tavoitteista ja arvioiduista vaikutuksista

Viranomaiset

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Esityksellä ei olisi toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia PRH:n viranomaistoimintaan lukuun ottamatta 11 §:ssä ehdotettua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröintiä. Aluehallintoviraston hyödyntäisi rekisteröintimenettelyssä kaupparekisterin tietoja. Nämä tiedot ovat jo nyt viranomaisille ilmaisia ja saatavissa teknisen rajapinnan kautta sähköisesti.

Sisäministeriö

Rekisteröintijärjestelmää on käytetty aiemmin tuloksekkaasti aluehallintoviranomaisten valvomilla toimialoilla. Esimerkiksi kiinteistönvälitysliikkeitä, luotonantajia ja vertaislainvälittäjiä valvotaan rekisteröintimenettelyllä.

Esitetyillä säädöksillä ja rekisteröintimenettelyllä pyritään preventiiviseen vaikutukseen, jossa viranomaisten toimesta varmistetaan perintätoiminnan harjoittajien ammattitaito, luotettavuus ja vakavaraisuus. Valvonta on Etelä-Suomen aluehallintoviraston vastuulla ja sille on säädetty erityiset pakkokeinot ja mahdollisuus poistaa rekisteristä perintätoiminnan harjoittaja. Rekisteristä poistamisesta on säädetty erikseen ja lista poistamisen edellytyksistä on tyhjentävä.

Aluehallintoviranomaiselle ehdotettujen valvonta-, pakkokeino- ja rangaistussäännösten voidaan katsoa tukevan hallinnollista valvontaa. Poliisitoimintaan muutosehdotuksilla ei ole nähtävissä olevia vaikutuksia.

Valtiovarainministeriö

Vaikutukset viranomaistoimintaan

Esityksen vaikutusarvioinnissa on todettu, että uuden lain myötä aluehallintoviraston tulisi perustaa uusi perintätoiminnan harjoittajien rekisteri. Uuden lain olisi tarkoitus tulla voimaan jo keväällä 2018, eli suhteellisen pian. Rekisteriin merkittävien tietojen sisältö eroaa aineellisten muutosten johdosta siitä, millaisia tietoja ylläpidetään nykyisistä perintätoimistojen toimiluvista. Arvioinnissa ei kuitenkaan käsitellä rekisterin perustamis- ja ylläpitokustannuksia. Laissa ei myöskään ehdoteta, että rekisteröintiin liittyvistä toimenpiteistä voitaisiin periä maksuja kokonaan tai osittain vuosimaksuna, kuten esimerkiksi laissa yksityisistä sosiaalipalveluista. Valtiovarainministeriö katsoo, että valvonnasta ja rekisteröinnistä aiheutuvia kustannuksia olisi syytä kattaa tällaisella vuosimaksulla, josta olisi myös maksun veroluonteisuuden vuoksi säädettyvä lailla (ks. esim. uusi alkoholilaki ja uusi tupakkalaki, laki tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista). Arviointi ja mahdolliset rahoitusratkaisut olisi lisättävä ehdotukseen.

Esityksessä käsitellään itse rekisteröintiasioiden käsittelyyn liittyviä kustannuksia ja niistä perittäviä suoritemaksuja. Arvioinnissa esitetään esimerkinomaisesti tarvittavia korotuksia nykyisiin lupamaksuihin. Tarve korotuksiin aiheutuu hakemuskäsittelyssä uutena arvioitavista asioista, kuten vakavaraisuusharkinnasta. Arvioille ei kuitenkaan esitetä tarkempia perusteluita tai vertailua vastaavaan työhön muissa vastaavissa suoritteissa. Euromääräisten suoritemaksujen esittäminen voi muodostua ongelmalliseksi, mikäli ne eivät perustu objektiivisesti todennettavissa olevaan arvioon tosiasiallisesta kustannusvaikutuksesta. Mikäli työmäärä lisääntyy olennaisesti arvioitua enemmän, joudutaan maksuista säätämään poikkeavalla tavalla. Valtion maksuperustelain nojalla maksujen on vastattava viranomaiselle suoritteesta aiheutuvia kustannuksia.

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Ehdotettu sääntely perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä sekä näiltä vaadittavasta luotettavuudesta sekä vakavaraisuudesta parantaa oikein toimivien toimijoiden toimintamahdollisuuksia, vaikeuttaa lakisääteiset velvoitteensa laiminlyövien toimintaa ja parantaa harmaan talouden torjuntaa perintätoimialalla.

Viranomaiselle asetettu velvollisuus tutkia rekisteröitävän luotettavuutta ja vakavaraisuutta sekä tämän tehtävän tueksi säädetyt tiedonsaantioikeudet muilta viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta eivät lisää rekisteröitävien hallinnollista taakkaa. Rekisteriviranomainen voi käyttää tätä varten luotuja sähköisiä palveluita, kuten velvoitteidenhoitoselvityspalvelua, tiedonsaantioikeutensa toteuttamiseksi eikä rekisteröitävän tai muiden selvitettävien tahojen tarvitse itse näitä tietoja toimittaa.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Suhdanneltilanteen heikentyessä ja perintätoimenpiteiden lisääntyessä ja kansalaisten velkaantuneisuuden kasvaessa tulisi perintätoiminnan asianmukaisuuteen kiinnittää erityistä huomiota. On pelättävissä, että ala villiintyy tavalla, jota viranomaisten resurssit eivät riitä valvomaan, jolloin ehdotuksen tavoitteet eivät toteudu.

Suomen Asianajajaliitto

HE:n luonnoksessa ei ole mainintaa siitä, että perinnän harjoittajille aiheutunee lisäkustannuksia siitä, että ne joutuvat lakiesityksen 12 §:n mukaan säilyttämään määräjän perintään liittyviä asiakirjoja ja tietoja. Tämän lisäkustannuksen määrää lienee vaikea arvioida, mutta sen määrä tulee vaihtelemaan pienen ja isojen perintätoimijoiden välillä.

Muut sidosryhmät

Takuusäätiö

Perintätoiminnan asianmukaisuuden varmistaminen yhtenä esityksen tavoitteena on velallisen näkökulmasta tärkeä.

Soveltamisala ja soveltamisalan rajoitukset (1 ja 2 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Hallituksen esityksen s. 16 on todettu, ettei esimerkiksi factoring-toiminnassa tapahtuva laskusaatavien siirto velkojalta rahoittajalle ole yksinomaan perintätarkoituksessa tapahtuvaa saatavien siirtämistä, jolloin tässä tarkoituksessa ostettujen saatavien perintä rajautuu lain soveltamisalan ulkopuolelle. Sääntely vastaa nykyistä perintälupalakia. Eräissä tapauksissa factoring-järjestely toteutetaan kuitenkin niin, että saatavien alkuperäinen velkoja jatkaa saatavien perintää saatavat ostaneen rahoitusyhtiön lukuun. Tällaisessa tilanteessa aluehallintovirasto on katsonut perintätoiminnan edellyttävän toimilupaa. Alkuperäisen velkojan omien saatavien perintä ei kuulu rekisterilain soveltamisalan piiriin, samoin factoring-rahoittajan oma perintä on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle, mutta alkuperäisen velkojan myytyä saatavat rahoitustarkoituksessa uudelle velkojalle, alkuperäisen velkojan perintä edellyttää rekisteröitymistä. Aluehallintovirasto esittää pohdittavaksi, olisiko tarkoituksenmukaista rajata lain soveltamisalan ulkopuolelle em. tilanne, jossa toimeksisaaja on alkuperäinen velkoja.

Aluehallintovirasto ehdottaa, että esityksen s. 16 annetut esimerkit perintätoiminnan satunnaisuudesta korvataan seuraavalla esimerkillä: satunnaista on esimerkiksi yksittäisen saatavan perintä yhden tai kahden kerran vuoden aikana. Olennaista olisi siis täsmentää, ettei satunnaisesti toiminnaksi voitaisi katsoa esimerkiksi yksittäisenkään perintätoimeksiannon hoitamista, jos toimeksianto koskee saatavakantaa. Yksi saatavakanta saattaa sisältää satoja tai jopa tuhansia yksittäisiä saatavia.

2 §:n 1 momentin 8 kohdan osalta aluehallintovirasto haluaa kiinnittää lainsäätäjän huomiota siihen, että valvontaviranomaisen tosiasialliset mahdollisuudet puuttua toiseen valtioon sijoittuneen yhtiön perintätoiminnan harjoittamiseen ovat rajalliset, vaikka toiminta kohdistuisikin suurimmaksi osaksi Suomeen ja sijoittautuminen toiseen jäsenvaltioon perustuisi lainsäädännön kiertämistarkoitukseen. Valvontaviranomaisen mahdollisina pakkokeinoina on kiellon ja sitä tehostavan uhkasakon asettaminen. Kiellon tehokas kohdistaminen ulkomaiseen toimijaan voi kuitenkin olla mahdotonta, kun uhkasakkoa ei ole mahdollista täytäntöönpanna Suomen ulkopuolella.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

KKV ehdottaa, että yksityiskohtaisia perusteluja täsmennetään. Satunnaisesti toiminnaksi ei tulisi katsoa esimerkiksi yksittäisenkään perintätoimeksiannon hoitamista, jos toimeksianto koskee saatavakantaa. Saatavakanta saattaa sisältää satoja tai tuhansia yksittäisiä saatavia.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

1§ Saatavien siirto eli sopimukset, jossa luottotappioriski siirretään perijälle jäisi ilmeisesti lain soveltamisalan ulkopuolelle.

1 § Omien saatavienkin perintä ns. pikavippilainoituksessa tulisi saattaa rekisterivelvoitteen alaiseksi, koska useasti tällaisten firmojen suurinta katetta tuovat perintäkulut eikä korko.

2§ 5) kohta ... tähän tulisi lisätä myös auktorisoidut lakimiehet nk. lupalakimiehet

Vaikka asianajotoimintaan liittyvä valvonta ei ulotu nk. lupalakimiehiin, ei ole perusteltua säätää rekisteröitymisvelvoitetta heihin, koska perintätoiminnan vaatima asiantuntemus ei ole suurempaa kuin mitä oikeudenkäynneissä tarvitaan ja heidän sopivuutensa perintätoimiin on siten jo auktorisoinnin yhteydessä arvioitu riittäväksi. Hyvää perintätapaa nk. lupalakimiehet ovat toki velvollisia noudattamaan ilman rekisteröitymistäkin.

Muut sidosryhmät

Takuusäätiö

On hyvä, että lain perusteluihin on otettu täsmennykseksi esimerkkejä niistä käytännössä tavallisista toimenpiteistä, joita ei pidetä lain tarkoittamana perintänä. Samoin on hyvä, että on otettu kantaa siirrettyihin saataviin, jotta lain kiertäminen ei olisi liian helppoa. Käytännössä saatavat liikkuvat taholta toiselle jopa siinä määrin, että niin velallisen kuin velallista auttavien tahojenkin on vaikea saada luotettavaa ja ajantasaista tietoa kaikista veloista esimerkiksi tilanteissa, joissa velat kartoitetaan järjestelyä varten.

Oikeus harjoittaa perintätoimintaa ja rekisteröinnin edellytykset (3 ja 8 §)

Viranomaiset

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Oikeusministeriö

Rekisteröinnin edellytykset (8 §)

Oikeusministeriö katsoo, että 8 §:n 1 momentin 2 kohtaa olisi syytä tiukentaa siten, ettei ilmoituksen tekijää, joka on luonnollinen henkilö, tulisi rekisteröidä perintätoiminnan harjoittajaksi myöskään silloin, kun hänelle on määrätty edunvalvoja. Tältä osin viitataan jäljempänä 4 §:n kohdalla mainittuun.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Perintätoimen harjoittaminen tulisi olla mahdollista vain sellaisille, joilla on kelpoisuus ja mahdollisuus saattaa asian riitaisena myös kärjäoikeuteen, muutoin perintä aiheuttaa vain turhia kuluja velalliselle.

Turhat perintäkulut ovat alan ongelma, mihin esityksessä ei lainkaan puututa - siten esim. maksut, joiden ulosottaminen on mahdollista ilman kärjäoikeuden päätöstä, tulisi siirtää suoraan ulosottoon eikä kierrättää kuluja aiheuttavana prosessina perintätoimistojen kautta.

Suomen Asianajajaliitto

Rekisteröinnin edellytyksien tiukentaminen lakiesityksen 8 §:n 1 momentin 2 kohtaan siten, ettei perintään harjoittavaksi rekisteröityvän eli ilmoituksen tekijän toimintakelpoisuutta ole saatu millään osin rajoittaa holhoustoimilain nojalla, on asiallinen tarkennus.

Tässä lausunnossa on jäljempänä kohdassa 10 §:n esitetty, että perintätoimintaa harjoittavan olisi asettava vakuus ja otettava riittävä vastuuvakuutus.

Alalla toimivat yritykset

Pirkan Perintä Oy

"perintätoiminnasta vastaava henkilö, jolla on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus"

Suomessa ei ole perintäalan koulutusta eikä soveltuvaa tutkintoa. Minulla ei ole tällaista tutkintoa, mutta minulla on 31 vuoden kokemus perintäalalta.

Ilmeisesti en saisi lupaa perintätoimen harjoittamiseen vaikka minulla on ollut perintätoimisto 16 vuoden ajan.

Muut sidosryhmät

Takuusäätiö

Luotonantajien ja vertaislainanvälittäjien toimintaa valvotaan jo rekisteröintimenettelyllä. On luontevaa, että näihin jatkumona liittyvä perintätoiminta tulee saman menettelyn alaisuuteen.

Aluehallintovirastolle voisi antaa jossain määrin mahdollisuus käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa rekisteröinnistä päätettäessä. Voihan olla, että rekisteröityvä yritys periaatteessa täyttää kaikki laissa mainitut edellytykset, mutta sen toiminnassa on silti puutteita velallisen näkökulmasta katsottuna. Vaikka perintätoiminnan yksi lähtökohta on tehokas saatavien kotiuttaminen, nykyisessä tilanteessa (maksuhäiriöt lisääntyvät, kuluttajien velkamäärät kasvavat) olisi hyvä kiinnittää huomiota myös kykyyn neuvoa velallista.

Rekisteristä poistaminen (17 §)

Viranomaiset

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Oikeusministeriö

Rekisteristä poistaminen on 17 §:n 5-kohdassa asianmukaisesti kytketty siihen, että perintätoiminnan harjoittajalle on varattu mahdollisuus korjata laiminlyönnit. Kohdassa mainittu määräaikainen toimintakielto tulee kuitenkin koskea samaa toimintaa kuin se, minkä perusteella rekisteristä poistaminen tapahtuisi.

Valtiovarainministeriö

Ehdotetun lain 17 §:ssä säädetään rekisteröinnin poistosta, joka valtiosääntöoikeudellisesti rinnastuu luvan peruuttamiseen. Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamisen mahdollisuuden vakaaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (ks. esim. PeVL 46/2016 vp, s. 3). Ehdotettua säännöstä rekisteristä poistamisesta voi olla syytä täydentää olennaisuutta koskevilla edellytyksellä.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Rekisteristä poistamisessa tulisi viranomaisten toimia ripeästi ja edellyttää samalla velalliselle aiheutuneiden vahinkojen korvaamista. Hyväksyttävänä ei voida pitää sitä, että perintätoimintaa jatketaan, vaikka velalliselle aiheutuneita vahinkoja ei ole korvattu hyvän perintätavan rikkomistapauksissa.

Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen (7 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto ehdottaa pykälän 1 momentin 3 kohdan muotoilua muutettavaksi siten, että suostumus voidaan tarvittaessa antaa tulevaisuudessa myös esimerkiksi sähköisesti. Muotoilu voisi olla esimerkiksi seuraava: Ilmoitukseen on sisällytettävä vastaavan henkilön suostumus tehtävään.

2 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi s. 23 lisätä, että velvollisuus toimittaa rikosrekisteriote tai vastaava selvitys aluehallintoviraston pyynnöstä koskee ulkomaalaisten tai ulkomailla asuvien henkilöiden lisäksi henkilöitä, joiden kotipaikka on ollut ulkomailla viimeisen 10 vuoden aikana.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan ilmoitukseen on sisällytettävä selvitys siitä, miten ilmoituskentekijä aikoo huolehtia toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Selvitykseksi riittää henkilötietolain 36 §:n 3 momentissa ja 37 § 3 momentissa tarkoitettu tietosuojavaltuutetulle tehdyn toimintailmoituksen jäljennös, kuten nykyisinkin.

Tietosuojavaltuutetun käsittelyajat ovat huomattavasti pidemmät kuin aluehallintoviraston lupapäätösten kaksi viikkoa. Tästä seuraa se, ettei tietosuojavaltuutettu ole yleensä vielä tässä vaiheessa ottanut kantaa ilmoituksen riittävyteen. Aluehallintovirasto hyväksyy lupaprosessissaan tietosuojavaltuutetulle tehdyn ilmoituksen osoitukseksi hakijan kyvystä huolehtia toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, ellei ole ilmeistä, että ilmoitus on puutteellinen. Käytännössä tämä on johtanut muutamiin tapauksiin, joissa aluehallintovirasto on myöntänyt perintätoiminnan harjoittamiseen toimiluvan, mutta tietosuojavaltuutettu on tämän jälkeen todennut tietojen suojaamisesta tehdyn ilmoituksen puutteelliseksi. Eräs elinkeinonharjoittaja on esimerkiksi tällaisessa tilanteessa vedonnut tietosuojavaltuutetulle siihen, että aluehallintovirasto on saman ilmoituksen perusteella todennut hakijan kykenevän huolehtimaan tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Kun otetaan huomioon hallinnon asiakkaan luottamuksensuoja ja oikeusturva, aluehallintovirasto ei kuitenkaan voi jälkikäteen peruuttaa lupaa tällaisessa tilanteessa.

Aluehallintovirasto haluaa tuoda edellä mainitun käytännön ongelman lainsäätäjän tietoon ja esittää mahdolliseksi ratkaisuksi sitä, että perintätoiminnan harjoittajalle säädettäisiin em. tilanteessa velvollisuus toimittaa aluehallintovirastolle jälkikäteen selvitys tietosuojavaltuutetulle tehdyn ilmoituksen täydentämisestä. Aluehallintovirasto voisi katsoa, etteivät rekisteröinnin edellytykset täyty 8 §:n 1 momentin 7 kohdan osalta ja poistaa perintätoiminnan harjoittajan rekisteristä, jos tietosuojavaltuutettu rekisteröinnin jälkeen toteaisi, ettei rekisteröity kykene suojaamaan tietoja/ilmoitus on puutteellinen eikä rekisteröity täydentäisi ilmoitustaan edellytetyllä tavalla.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kertoo lausunnossaan nykytilanteesta, jossa tietosuojavaltuutettu ei aina ole ehtinyt tutkia perintätoiminnan harjoittajan ilmoitusta suunnitellun henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta, ennen kuin aluehallintovirasto on jo myöntänyt perintätoiminnan harjoittamiseen luvan. Jo myönnetty lupa on joidenkin yhtiöiden kohdalla vähentänyt niiden halukkuutta sittemmin täydentää ilmoitustaan lainmukaiseksi. Se, ettei toiminnanharjoittaja halua laatia tai kykene laatimaan lainmukaista ilmoitusta, herättää tietysti epäilyksiä sen kyvystä käytännössä noudattaa tieto-suojalainsäädäntöä muiltakaan osin.

Aluehallintoviraston ehdotus ongelman ratkaisemiseksi olisi kannatettava, ellei se olisi niin lyhytikäinen. Tietosuoja-asetuksen soveltamisen myötä perintätoimintaa koskevien toimintailmoitusten tekemisvelvollisuus tietosuojavaltuutetulle päättyy kokonaan. Näyttää siltä, että jatkossa Etelä-Suomen aluehallintovirasto on entistä enemmän omillaan perintätoimintaan liittyvän henkilötietojen käsittelyn lähtötilanteen arvioimisessa. Tietosuojaviranomaisen toteuttama valvonta on jatkossa toisenlaista, ja saattaa viran-omaisen lisääntyvien tehtävien myötä käytännössä painottua entistä enemmän jälkikäteisvalvontaan.

Tilanne sisältää riskejä. Saatavien periminen on toimintaa, jossa henkilötietojen käsittely on liiketoiminnan ydin, ja jossa rekisteröity tyypillisesti on mukana vastoin omaa valintaansa ja toivettaan. Osalla rekisteröidyistä voi maksukyvyyn heikentymiseen yhdistyä myös heikentynyt kyky valvoa omaa etuaan.

Perintätoimiston käsittelemiin henkilötietoihin kuuluu paljon muutakin, kuin velallisen tunniste- ja yhteystiedot sekä häneltä vaadittava rahasumma. Arkaluonteisia (henkilö-tietolain 11 §) ja erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia (tietosuoja-asetuksen 9 artikla) tietoja kertyy sekä saatavan perusteesta (esim. jäsenmaksut ja terveydenhuoltomaksut) että velallisen antamina, esimerkiksi kun hän perustelee toivettaan maksusopimukseen. On erittäin toivottavaa, että yksityinen sektori käsittelee näitä henkilötietoja lain mukaan jatkossakin, vaikka elinkeinotoiminnan luvanvaraisuus päättyisi.

Oulun käräjäoikeus kertoo esitystä koskevassa lausunnossaan, että aluehallintoviraston perintätöimiluvan haltioille antamat varoitukset ovat 2010 luvulla kasvanut huomattavasti. Myös tietosuojavaltuutetun toimistossa on havaittu, että saatavien perintä on toimiala, joka aiheuttaa melko paljon ihmisten kysymyksiä ja kanteluita, joista kaikki eivät suinkaan ole aiheettomia.

Nähtäväksi jää, tuleeko saatavien perintä jatkossa sentyyppiseksi käsittelyksi, jota ennen rekisterinpitäjän olisi toteutettava tietosuoja-asetuksen 35 artiklan mukainen tieto-suojaa koskeva vaikutustenarviointi. Vaikutustenarvioinnin voi toteuttaa myös 35 artiklan 10. kohdan mukaisesti.

Jos lainsäätäjät haluaisi tulevaisuudessa säilyttää vähintäänkin nykytilaa vastaava henkilötietojen käsittelyn etukäteisen viranomaisvalvonnan, voitaisiin perintätoiminnan harjoittajien velvollisuudeksi säätää, että ne rekisteri-ilmoituksensa yhteydessä toimittavat laatimansa vaikutustenarvioinnin aluehallintovirastolle. Tietosuoja-asetuksen mukaan vaikutustenarvioinnista on lähtökohtaisesti kuultava tietosuojaviranomaista vain silloin, kun arviointi osoittaa, että käsittely aiheuttaisi korkean riskin, eikä rekisterinpitäjä ole tehnyt toimenpiteitä riskin pienentämiseksi. Asetuksen 36 artiklan 5. kohdan mukaan voitaisiin kylläkin säätää myös, että rekisterinpitäjä kuulee valvontaviran-omaista ja saa siltä ennakkoluvan. Mutta tämä ei toki ole yhteensopivaa lupamenettelystä luopumisen kanssa.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei aihetta huomautuksiin.

Rekisteri-ilmoituksen tekijän luotettavuus ja vakavaraisuus (9 ja 10 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

9 §:n muotoilun tulisi olla 1 momentin osalta seuraava:

Ilmoituksen tekijää ei pidetä 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja vastaavaa henkilöä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla luotettavana, jos:

1) hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan perintätoimintaa, omistamaan perintätoimintaa harjoittavaa yhteisöä tai säätiötä taikka toimimaan sen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä, toimitusjohtajana tai toimitusjohtajan sijaisena taikka muussa ylimmässä johdossa tai toiminaan perintätoiminnasta vastaavana henkilönä;

2) hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton toimimaan 1 kohdassa tarkoitetussa tehtävässä.

Aluehallintovirasto esittää, että s. 24 lausuttua täsmennettäisiin esimerkiksi sitä, millaisessa tilanteessa jo päättynyt liiketoimintakielto voitaisiin ottaa huomioon luotettavuuden arvioinnissa.

Aluehallintovirasto ehdottaa, että lain 10 §:n lisättäisiin uusi 3 momentti:

Edellä 1 momentissa mainitut seikat voidaan selvittää myös ilmoituksen tekijään, ja jos tämä on oikeushenkilö, 2 momentissa mainittuihin henkilöihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyvistä yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä mainituista rekisteröitävistä yrityksistä tai yhteisöistä ilmoituksen tekemistä edeltäneiltä kolmelta vuodelta.

Aluehallintovirasto ehdottaa, että perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 10 §:n perusteluihin lisätään:

3 momentilla on tarkoitus varata aluehallintovirastolle mahdollisuus selvittää ilmoituksen tekijään välittömästi tai välillisesti kytkeytyvien toimijoiden velvoitteidenhoitoa, mikäli velvoitteidenhoitoa koskevilla tiedoilla voi olla vaikutusta ilmoituksen tekijän vakavaraisuuden arviointiin.

Kun em. momentti perusteluineen lisätään, vastaisi se aluehallintoviraston käsityksen mukaan lain 15 §:n 3 momenttia (joka muuten jäisi vaille merkitystä):

Aluehallintovirastolla on oikeus saada 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat tiedot myös ilmoituksen tekijään liittyvästä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 2 §:ssä tarkoitettu organisaatiosta ja tämän lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Oikeusministeriö

Luotettavuus (9 §)

Esitysluonnoksen 9 §:n 1 momentin johdantokappaleen mukaan pykälässä säädetään siitä, milloin ilmoituksen tekijää on pidettävä luotettavana. Lakiehdotuksen 4 §:n ja sen perustelujen sekä 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tarkoituksena on ollut kuitenkin määritellä myös se, milloin perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä on pidettävä luotettavana. Johdantokappaleeseen olisikin syytä lisätä maininta myös vastaavasta henkilöstä sekä poistaa viittaus 8 §:n 1 momentin 3 kohtaan.

Pykälän 1 momentin 2 kohta tulisi kääntää kielteiseksi, sillä tämänhetkisen muotoilun mukaan henkilöä pidetään luotettavana, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton toimimaan 1 kohdassa tarkoitettussa tehtävässä. Toinen ja selkeämpi vaihtoehto olisi, että pykälässä selostettaisiin, milloin henkilöä ei ole pidettävä luotettavana. Vastaavaa rakenetta on käytetty eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016; jäljempänä luotonantajalaki) 5 §:ssä.

Jos pykälä kuitenkin jätetään muotoon, jossa kuvataan, milloin henkilöä pidetään luotettavana, 1 momentin 1 kohdan sana ”tai” pitäisi vaihtaa sanaksi ”ja”, sillä tarkoituksena on varmasti ollut, ettei ilmoituksen tekijää eikä perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä ole kumpaakaan tuomittu rangaistukseen kohdassa tarkoitettusta rikoksesta.

Vakavaraisuus (10 §)

Luonnoksen 10 § 1 momentin mukaan ilmoituksen tekijää pidetään vakavaraisena, jos ”on ilmeistä, että tämä kykenee vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan”. Luontevampaa olisi selostaa, milloin on ilmeistä, että henkilö ei kykene vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan. Pykälän perusteluissa (s. 25) asia onkin muotoiltu lievemmin: ”Esimerkiksi yksittäisen maksuhäiriön, joka on hoidettu, ei voida katsoa yleensä osoittavan, että ilmoituksen tekijä olisi kykenemätön vastaamaan taloudellista velvoitteistaan”. Pykälä ja sen perustelut eivät tältä osin näyttäisi täysin vastaavan toisiaan.

Pykälän 1 momentin mukaan vakavaraisuutta arvioitaessa aluehallintoviraston tulee ottaa huomioon ilmoituksen tekijän taloudellinen asema, jota kuvaavia tietoja ovat yksityiskohtaisten perustelujen mukaan mm. ulosottorekisteriin sisältyvät tiedot. Pykälän mukaan ilmoituksen tekijää ei ”kuitenkaan” pidetä vakavaraisena, jos hän on esim. ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan (1 momentin 2 kohta). Tältä osin pykälän muotoilu ei ole täysin onnistunut. Ensinnäkin sana ”kuitenkaan” olisi syytä poistaa, sillä kyse ei ole poikkeuksesta edellä mainittuun. Myöskään 2 kohdan muotoilu ei ole kielellisesti onnistunut, sillä ulosmittaus ei ole selvitys. Toisaalta voi kysyä, onko kohta ylipäänsä tarpeellinen, sillä samaan lopputulokseen tulisi kaiketi päätyä jo arvioitaessa taloudellista asemaa mm. ulosottorekisterin tietojen perusteella.

Pykälä ja sen perustelut mukailevat monilta osin luotonantajalain 10 §:ää, jossa säädetään oikeudesta asiakasvarojen vastaanottamiseen, mutta esim. edellä mainituilta osin muotoilusta on poikettu. Oikeusministeriö katsoo, että 1. lakiehdotuksen 10 § voisi olla hyvä muotoilla mahdollisimman pitkälle yhdenmukaisesti luotonantajalain 10 §:n kanssa.

Valtiovarainministeriö

Ehdotetun lain 10 §:ssä säädetään rekisteröinnin edellytyksenä olevasta vakavaraisuudesta. Ehdotuksen mukaan ilmoituksen tekijää pidetään vakavaraisena, jos on ilmeistä, että tämä kykenee vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan. Vakavaraisuutta arvioitaessa aluehallintoviraston tulee ottaa huomioon ilmoituksen tekijän taloudellinen asema. Säännös näyttäisi antavan jäljempänä pykälässä säädettyjen tarkennusten lisäksi viranomaiselle laajahkon harkintavallan taloudellisen aseman arvioinnissa.

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan tällaisten säännösten on oltava erityisen täsmällisiä (ks. esim. PeVL 26/2017). Tulkinnanvarainen sääntely voi myös johtaa tarpeettoman työlääseen hakeuskäsittelyyn varsinkin ennen vakiintuneiden tulkintalinjojen muodostumista. Vaikka perusteluissa on käsitelty arvioinnin perusteita, voi olla syytä harkita onko laajemmalle vakavaraisuusharkinnalle tarvetta, vai voitaisiinko sääntelyssä noudattaa esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin estämisestä annetun lain (444/2017) 5 luvun 5 §:n sääntelytapaa sellaisenaan.

Valtakunnanvoudinvirasto

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnille asetetuissa edellytyksissä on säilytetty nykyisestä perintälupalaistakin löytyvät vaatimukset toiminnan harjoittajan luotettavuudesta ja vakavaraisuudesta. Vakavaraisuutta koskevia säännöksiä on lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä hyvin täsmennetty, mutta lain 10 §:n 1 momentin 2 kohdan sanamuoto kaipaa vielä pientä tarkennusta. Lakiehdotuksessa todetaan, että ilmoituksen tekijää ei pidetä vakavaraisena, jos hän on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan. Ulosmittaus itsessään tai pelkästään ei kuitenkaan vielä kerro henkilön maksukyvyttömyydestä. Ulosottovelallinen todetaan usein maksukyvyttömäksi nimenomaan siitä syystä, että tältä ei löydy omaisuutta tai varallisuutta, jota ulosottovelkojen perimiseksi voitaisiin ulosmitata. Jotta henkilö voidaan ulosoton tietojen perusteella todeta lain sanamuodon mukaisesti kykenemättömäksi vastaamaan veloistaan, tulee henkilön tilannetta arvioida pelkkiä ulosmittaustietoja laajemmin. Esityksen perustelujen mukaan aluehallintovirasto ei saa käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa rekisteröinnistä päättäessään, mutta erityisesti ilmoituksen tekijän vakavaraisuuden arviointiin saattaa tapauskohtaisesti liittyä tietynasteista tulkinnanvaraisuutta. Edelleen perusteluissa on todettu, että henkilön taloudellista asemaa arvioitaessa olennaisia tietoja ovat esimerkiksi tulo- ja varallisuustiedot, joita molempia kuvaavat myös ulosottorekisteriin sisältyvät tiedot. Lainkohdan sanamuotoa tulisikin muokata siten, että vakavaraisena ei pidettäisi henkilöä, joka "*ulosottorekisterin tietojen*" tai muun selvityksen mukaan on kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Ehdotetun 10 §:n 2 momentissa laajennetaan vakavaraisuuden arviointia rekisteröintiä hakevan oikeushenkilön vastuuhenkilöihin ja johtoon kuuluviin sekä sellaisiin omistajiin, joilla on enemmän kuin 25 % osuus osakkeista tai niiden tuottamasta määräysvallasta tai vastaava omistus- tai määrämisvalta muussa yhteisössä.

Harmaan talouden selvitysyksikkö toteaa, että vakavaraisuuden tai taloudellisen luotettavuuden arvioinnissa, tulisi voida tutkia rekisteröintiä hakevan yrityksen vastuuhenkilöitä ja omistajia koskevan tiedon lisäksi myös näiden muun yritystoiminnan tietoa. Tämä korostuu tilanteessa, jossa rekisteröintiä hakeva yritys on vasta perustettu eikä sillä vielä ole käytännössä lainkaan omia tietoja. Jotta yrityksen tulevasta vakavaraisuudesta ja taloudellisesta luotettavuudesta voitaisiin tehdä arvioita täytyisi rekisteriviranomaisella olla mahdollisuus tutkia sen vastuuhenkilöiden elinkeinotoiminnan kokonaisuutta: onko näillä aikaisempaa vastaavaa tai muuta elinkeinotoimintaa ja miten siinä on julkiset velvoitteet ym. hoidettu. Vasta tällaisen selvityksen perusteella on mahdollista esittää luotet-

tavia arvioita rekisteröitävän yrityksen toiminnasta. Tällaisella selvityksellä olisi esim. mahdollista estää toimialalla häiritsevästi toimivan yrityksen (esim. kilpailuetua verojen maksamattomuudella) vastuuhenkilöiden uusien yritysten pääsy markkinoille.

Ehdotettu säännös ei lisäksi mahdollista lainkaan taloudellisten taustojen tutkimista sellaisessa tilanteessa, jossa ilmoituksen tekijä on luonnollinen henkilö. Tässä tilanteessa olisi tärkeää selvittää, onko tällaisella henkilöllä mahdollisesti kytkentöjä (esim. vastuuasemia tai omistuksia) muissa yrityksissä ja miten nämä ovat taloudelliset asiansa hoitaneet (vrt. edellä vastuuhenkilöiden muu liiketoiminta).

Nyt esitetty säätely ei näin ollen mahdollista riittävästi rekisteröitävän yrityksen tai luonnollisen henkilön taloudellisten taustojen tutkimista. Pykälän 2 momenttiin tulisivin lisätä mahdollisuus tutkia myös siinä lueteltujen tahojen vastuulla tai omistuksessa olevan muun yritystoiminnan 1 momentissa todettu vakavaraisuus. Lisäksi rekisterinpitäjän tulisi voida tutkia ilmoituksen tekijän muun yritystoiminnan vakavaraisuus, mikäli tämä on luonnollinen henkilö.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Vakavaraisuuden lisäksi vastuuvakuutuksen olemassaoloa tulisi edellyttää vrt asianajat/matkatoimistot

Suomen Asianajajaliitto

Vakavaraisuuden määrittely on kaikilta osin kannatettavaa. Oikeushenkilön osalta on järkevää, että myös taustahenkilöt ja merkittävät päätösvaltaa käyttävät tahot/omistajat otetaan mukaan vakavaraisuutta koskevaan tarkasteluun.

HE:n luonnoksen kansainvälisestä vertailusta ilmeni, että Norjassa ja Tanskassa perintätoimintaa harjoittavan on asetettava vakuus, joka käytännössä määräytyy toiminnan laajuuden perusteella. HE:n luonnoksen yleis- eikä yksityiskohtaisissa perusteluissa ei käy ilmi, miksi tätä vaihtoehtoa ei ole ajateltu käytettävän uudistettavassa järjestelmässä. Velallisille ja/tai velkojille mahdollisesti perinnän harjoittajan toimenpiteistä aiheutuneiden vahinkojen korvaamisen turvaamiseksi tällaisen vakuuden edellyttäminen voisi olla perusteltua. Perintä koskee rahamääräisiä saamisia ja ne voivat olla ajoittain määrällisesti mittavia, jolloin perinnästä voi aiheutua isoja vahinkoja. Asetettavan vakuuden määrän vaihtelu toiminnan laajuuden johdosta puoltaa se, että isommalla toimijalla on perittävänä enemmän saatavia, jolloin riskien määräkin on suurempi.

Mikäli lakiehdotusta muutettaisiin vakuuden osalta, tällöin ilmoituksen tekijän olisi esitettävä selvitys vakuuden asettamisesta rekisteriin ilmoittautuessa. Tämä olisi toteutettavissa esimerkiksi siten, että 8 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uusi kohta 8, jossa edellytettäisiin, että ilmoituksen tekijä on asettanut vakuuden, jonka määrä vastaa ilmoituksen tekijän toiminnan laajuutta. Vakuuden määrän osalta voisi pitää silmällä Norjan ja Tanskan mallia.

Vakuuden asettamista koskevan vaatimuksen vaihto- tai lisäehtona voisi olla se, että perintätoimintaa harjoittavan edellytettäisiin ottavan kattava vastuuvakuutus. Toisaalta tällainen vakuutus ei kata tahallisuudella aiheutettua vahinkoa. Siksi sekä vakuuden että vastuuvakuutuksen rinnakkainen käyttö turvaisi parhaiten asiaan osallisten asemaa.

Vastuuvakuutuksen tasoa arvioitaessa voitaisiin huomioida, että ns. lupalakimiehiltä edellytetään ns. lupalakimieslain 8 §:n 2 momentin mukaan riittävän vastuuvakuutuksen ottamista. Asianajajien osal-

ta tällä hetkellä minimi vastuuvakuutuksen osalta on 200 000 euroa ja suoritettavan korvauksen omavastuu saa olla enintään kaksi (2) prosenttia vakuutusmäärästä.

Mikäli edellä mainittu muutos tehtäisiin, pitäisi lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentin 2 kohtaan tehdä lakiviittauksien osalta vastaavat muutokset.

Muut sidosryhmät

Takuusäätiö

Luotettavuuden sitominen lähinnä rikostuomioihin tai liiketoimintakieltoon on melko suppea. Huomioon olisi syytä ottaa laajemmin muu aikaisempi toiminta. Esimerkiksi kuluttajaviranomaiset saavat valituksia ja kanteluita koskien eri rahoitusmarkkinoilla toimivista yrityksistä. Käytännössä monen limiittiluottoja myöntävien tahojen (entiset pikavippifirmat) perintä hoituu samaan konserniin tai muuten kytköksissä olevien perintätoimistojen kautta. Mikäli niiden toimintaan kohdistuu useita valituksia kansalaisten taholta, niillä olisi hyvä olla jotain painoarvoa. Tämä kuitenkin edellyttäisi harkintavallan käyttämähdollisuutta rekisteröivältä viranomaiselta.

Perintätoiminnasta vastaava henkilö (4 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto pitää vastaavan henkilön ammattipätevyysvaatimusten tiukentamista tarpeellisenä muutoksena. Perintäyhtiön vastaavalla henkilöllä tulisi olla riittävä lainsäädännön tuntemus ja valmiudet, joiden avulla hänellä on myös tosiasialliset edellytykset huolehtia perintätoiminnan lain ja hyvän perintätavan mukaisuudesta. AVI kuitenkin katsoo, että myös riittävä työkokemus perintäalalta voisi antaa pätevyyden toimia vastaavana henkilönä. Riittävä työkokemus voisi olla esimerkiksi kahden vuoden kokemus perintätoimeksiantojen hoitamisesta Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Pykälän mukaan vastaavalla henkilöllä on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemus. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on soveltuvana korkeakoulututkintona nimetty esimerkkeinä myös kauppatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnot. Aluehallintovirasto katsoo, että hallituksen esityksessä lausuttua tulisi täsmentää siten, että kyseiset tutkinnot katsottaisiin soveltuviksi silloin, kun tutkintoon sisältyvät opintosuoritukset osoittavat perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäädännön tuntemuksen. Tutkintonimikkeen sijaan arvion tulisi perustua suoritettuihin opintoihin.

Aluehallintovirasto ehdottaa lisäksi, että hallituksen esityksessä lausutaan nimenomaisesti, että kyse on kotimaisen lainsäädännön tuntemuksesta.

Aluehallintovirasto ehdottaa lisättäväksi 4 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin täsmennyksen siitä, ettei esimerkiksi konsultti- tai muun vastaavan sopimuksen perusteella voisi toimia perintäyhtiön vastaavana henkilönä.

Aluehallintovirasto toteaa lisäksi, että 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi tarpeen nimenomaisesti todeta, että vastaavan henkilön vastuu on tuottamuksesta riippumatonta vastuuta siitä,

että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että perintätoimintaa harjoitetaan muutoinkin lainmukaisesti. Vastuu on ankaran vastuun luonteista ja riittävä osoitus laiminlyönnistä on perintätoiminnassa tapahtunut virhe.

Nykyisessä perintälupalaissa ei aluehallintoviraston eikä hallinto-oikeuden vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan edellytetä tuottamusta arvioitaessa vastaavan henkilön tehtävien hoidon laiminlyöntiä. Kiinteistövälityslikkeistä ja vuokrahuoneiston välityslikkeistä annetun lain (1075/2000) 5 §:ssä on välityslikkeen vastaavalle hoitajalle asetettu samanlainen vastuu kuin perintätoimiston vastaavalle henkilölle perintälupalain 5 §:ssä. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan 12.12.2012 (KHO taltionumero 3487, Diaarinumero 2357/2/11) todennut, ettei vastaavan hoitajan vastuu perustu tuottamukseen. Välityslikkeen toiminnassa havaitut virheet ovat riittävä osoitus säädetyn valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Oikeusministeriö

Jotta henkilö voitaisiin nimetä vastaavaksi henkilöksi, ehdotuksen 1. lakiehdotuksen 4 §:n mukaan eräänä edellytyksenä olisi, että henkilön toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Nykyisessä laissa edellytetään, että henkilö hallitsee itseään ja omaisuuttaan, minkä on todettu tarkoittavan vakiintuneen tulkinnan mukaan sitä, että henkilö ei saa olla vajaavaltainen. Ehdotettu muutos merkitsisi siis tiukennusta nykytilaan.

Oikeusministeriö kannattaa ehdotettua tiukennusta, mutta katsoo, että sääntelyä olisi perusteltua tiukentaa vielä siten, ettei vastaavaksi henkilöksi voisi nimetä myöskään henkilöä, jolle on määrätty edunvalvoja. Jos henkilö esimerkiksi heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi ei itse kykene huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista, jotka vaativat hoitoa eivätkä tule asianmukaisesti hoidetuiksi muulla tavoin, useimmiten riittävää on, että henkilölle määrätään edunvalvoja ilman että hänen toimintakelpoisuuttaan rajoitetaan. Sen sijaan sekä vajaavaltaiseksi julistamiseen että muuhun toimintakelpoisuuden rajoittamiseen päädytään melko harvoin. Esimerkiksi osakeyhtiölain (624/2006) mukaan hallituksen jäsenenä ei voi olla henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja (OYL 6 luvun 10 §).

Valtakunnanvoudinvirasto

Lakiesityksen 4 §:n mukaan perintätoiminnasta vastaavan henkilön on oltava täysi-ikäinen ja luotettava henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Lain 9 §:n mukaan luotettavaksi ei katsota henkilöä, jolla on taustallaan rikostuomioita tai joka muuten on ilmeisen sopimaton tehtävään. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan henkilö voi olla ilmeisen sopimaton tehtävään hänelle asetetun liiketoimintakiellon tai lainvoimaa vailla oleva rikostuomion perusteella.

Valtakunnanvoudinviraston näkemyksen mukaan henkilö voi olla sopimaton perintätoiminnasta vastaavaksi henkilöksi lakiehdotuksesta ilmenevien seikkojen lisäksi myös silloin, kun hänet on todettu ulosottomenettelyssä varattomaksi. Perintätoiminnasta vastaava henkilö on toimessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja, että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Tällaiseen toimenkuvaan ei lähtökohtaisesti voida hyvänä vaihtoehtona pitää henkilöä, joka ei ole kyennyt huolehtimaan omasta taloudestaan. Valtakunnan-

voudinviraston kannan mukaan perusteluissa tulisi mainita, että henkilö voi olla sopimaton vastaamaan perintätoiminnasta myös sillä perusteella, että hänet on todettu ulosottomenettelyssä varattomaksi.

Muilta osin Valtakunnanvoudinvirastolla ei ole huomauttamista lakiehdotuksen sanamuotoon tai sen perusteluihin.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Tarkoittaako "*palveluksessaan on oltava*", sitä että työsuhde on välttämätön, vai voiko tällaisen "vastaavan henkilön" rekrytoida ostopalveluna?

Joissain yksiköissä kaikki palveluksessa olevat toimivat ikään kuin itsenäisinä yrittäjinä provisiopalkalla.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry

Perintätoiminnasta vastaava henkilö (4 §)

SPL kannattaa sitä, että perintätoiminnasta vastaavalla henkilöllä on oltava soveltuvalla tutkinnolla osoitettu perintätoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisen lainsäännön tuntemus.

Suomen Asianajajaliitto

HE:n luonnoksessa esitetty tiukennus perinnästä vastaavan henkilön ammattitaidon osoittamiseksi tutkinnolla on perusteltu. Tämä on sekä velallisten että näiden vastaavien henkilöiden oikeusturvan kannalta hyvä ratkaisu. Vastaavaksi henkilöksi hakeutuva voi joka tapauksessa hankkia tarpeellisen osaamisen Luottotutkinnolla, jonka suoritus aika ei ole kohtuuttoman pitkä.

Henkilökunnan ammattitaidosta huolehtiminen on syytä nostaa aiemman hallituksen esityksen perusteluista lakitekstin tasolle, kuten HE:n luonnoksessa jo on tehty.

Alalla toimivat yritykset

Luottomiehet - Kreditmännens ry

Perintätoiminnasta vastaavan henkilön ammattipätevyysvaatimusten täsmennyksen ja tiukennuksen osalta Luottomiehet Ry katsoo, että ammattipätevyyttä ei voida mitata pelkästään tutkintonimikkeen perusteella, vaan että ammattipätevyyden arvioinnin yhteydessä tulisi huomioida henkilön työkokemus sekä hänen suorittamansa tutkintoon sisältyvät perintämenettelyyn, -käytäntöihin ja perintää koskevaan lainsäädäntöön liittyvät opinnot. Luottomiehet Ry kannattaa luottotutkinnon pitämistä sisällöltään riittävänä pätevyytenä arvioitaessa perehtyneisyyttä perintäalaan. Kyseessä tulisi olla kokonaisarvio henkilön pätevyyden osalta, jossa työkokemus, suoritettut tutkinnot ja niiden sisältö huomioidaan osana kokonaisuutta.

Pirkan Perintä Oy

Järjestäkää perintäalan koulutus tai muokkaa em. tekstiä siten, että muukin kokemus perintäalalta riittää. Suomessa on paljon pieniä perintätoimistoja joilla ei ole varaa palkata esim. lakimiestä vastaamaan perintätoiminnasta.

Muut sidosryhmät

Takuusäätiö

Velallisten luottamuksen ansaitsemiseksi on tärkeää, että perintätoimintaa harjoittavalla on riittävä osaaminen ja lainsäädännön tuntemus. Nämä mahdollistavat oikeudenmukaisen ja tasapuolisen palvelun, joka on myös laadultaan tasaista. Takuusäätiö pitää hyvän perintätavan korostamista ja toteutumista kaikessa perintätoiminnassa on ensi arvoisen tärkeänä.

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri ja tietojen luovuttaminen rekisteristä (5 ja 6 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

S. 20, 2. kappale: Aluehallintovirasto ehdottaa täsmennettäväksi, että perintäyhtiöllä on aina oltava ainakin yksi käytösosoite.

6 §:n osalta aluehallintovirasto toteaa, että sillä voi olla valvontaan perustuva tarve julkaista sähköisessä tietoverkossa muitakin kuin 5 §:n mukaisia, rekisteriin merkittäviä tietoja. Aluehallintovirastolla voi olla tarve julkaista sähköisesti esimerkiksi valvontapäätöksiä tai tiedotteita, jotka voivat sisältää henkilötietoja tai yritysten tietoja. Aluehallintovirasto pyytää lainsäätäjää varmistamaan, että kyseinen pykälä takaa viranomaisen mahdollisuuden julkaista edellä mainittuja tietoja, kun otetaan huomioon muun ohella Apulaisoikeusasiamiehen 19.4.2017 antama päätös (Dnro 1089/4/16).

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Esityksestä näyttäisi seuraavan, että jos perintätoiminnan harjoittajalle määrätään varoitus taikka sakonuhkainen kehoitus tai kieltö, tätä koskeva tieto pidetään saatavilla internetissä. Siltä osin kuin toimenpidetietojen yhteydessä pidettäisiin saatavilla luonnollisten henkilöiden tietoja, kyse lienee tietosuojasetuksen 10 artiklassa tarkoitetuista rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvistä henkilötiedoista.

Asetuksen 10 artiklan mukaan on mahdollista käsitellä rikkomuksiin liittyviä henkilö-tietoja viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Lainsäätäjän täytyy tunnustaa, kummasta tilanteesta nyt on kyse, ja tarvitaanko suojoimia. Voisi olla vaikeaa perustella, että tietoja käsitellään viranomaisen valvonnassa silloin kun niitä pidetään

yleisesti saatavilla tietoverkossa. Käytännössähän viranomainen ei voi tiedot julkaistuaan valvoa, mihin tarkoituksiin luovutuksensaajat niitä käsittelevät.

Tietoverkossa saatavilla pitämisen kysymyksiä käsitellään mm. [perustuslakivaliokunnan lausunnossa 2/2017](#). Valiokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että ehdotetun kaltaisesta internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei huomautettavaa.

Suomen Asianajajaliitto

Asianajajaliiton mielestä rekisteriin olisi syytä kirjata kattavasti perintätoimintaa harjoittavien yhteystiedot. HE:n luonnoksessa esitetään, että rekisteriin kirjataan vain perintätoimintaa harjoittavan tahon käyntiosoite, mutta ei postiosoitetta taikka muita yhteystietoja, kuten sähköpostia tai puhelinnumeroa. On tietysti niin, että Ytj.fi -nimisestä palvelusta käy ilmi kaikkien rekisteröityjen ammatin- ja elinkeinoharjoittajien, mukaan lukien yhtiöiden ja yhteisöjen, virallisiin rekistereihin ilmoittamat yhteystiedot. Toisaalta velallisten informaation tarve liittyy juuri muihin yhteystietoihin kuin käyntiosoitteeseen, jotta he voisivat olla yhteydessä perintää harjoittavaan toimijaan esimerkiksi maksuvelvollisuuteen tai sen kiistämiseen liittyen.

Käyntiosoitteen korostaminen yksityiskohtaisissa perusteluissa tuntuu erikoiselta, koska käytännössä perintää tehdään sähköisten viestintävälineiden, kuten puhelimen ja sähköpostin, ja kirjepostin välityksellä eivätkä velalliset tiettävästi juurikaan asioi henkilökohtaisesti perintää harjoittavien toimijoiden toimipaikoissa. Perintää harjoittavat toimijat eivät liiammin halua asioida ns. palvelutiskin välityksellä velallisten kanssa.

Suomen Tilintarkastajat ry

5 § 2 momentin 5 kohdan mukaan perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkitään perintätoiminnan harjoittajalle 16 §:n 2 momentin nojalla määrätyt varoitukset sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Perintätoiminnan harjoittajan rekisteri on 6 §:n mukaan lähtökohdiltaan julkinen rekisteri, vaikka tätä ei suoraan säännöksessä sanotakaan. Julkisen rekisterin yhtenä tarkoituksena on lisätä luottamusta perintätoiminnan harjoittajiin. Tästä syystä Suomen Tilintarkastajat ry ei välttämättä pidä perusteltuna 5 kohdan mukaista rajoitetta, jonka mukaan vain sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko, merkitään rekisteriin. Suomen Tilintarkastajat ry:n mielestä kaikki kehotukset ja kiellot pitäisi merkitä perintätoiminnan harjoittajan rekisteriin. Tällainen menettely olisi linjassa myös mm. Tilintarkastuslaissa olevan vastaavan sääntelyn kanssa.

Käsityksemme mukaan HE-luonnoksessa ei ole myöskään säännöstä siitä, että vain lainvoimaiset pakkokeinot merkitään perintätoimen harjoittajan rekisteriin. Tämän voisi ilmaista nimenomaisesti 5 §:ssä.

Tilintarkastus sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröiminen (11 §)

Viranomaiset

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ehdotuksen mukaan perintätoimen harjoittajan tulisi toimittaa tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäväksi PRH:lle. Koska käytännössä valtaosa perintätoimen harjoittajista olisi jatkossakin osakeyhtiötä, joilla jo nyt on velvollisuus tähän rekisteröintiin, ei ehdotuksella olisi käytännössä vaikutusta PRH:n toimintaan.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei huomautettavaa.

Suomen Tilintarkastajat ry

HE-luonnoksen 1 momentin mukaan ”Perintätoiminnan harjoittajan tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja.”

Suomen Tilintarkastajat ry huomauttaa, että yhteisön velvollisuudesta valita tilintarkastaja ja tilintarkastuksen toimituttamisen velvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain (1141/2015) 2 luvun 2 §:ssä. HE-luonnoksen 11 § 1 momentin säännöksen sanamuodosta jää epäselväksi, onko perintätoiminnan osalta tarkoitus laajentaa tilintarkastuslain mukaista yleistä tilintarkastusvelvollisuutta. Jos tarkoituksena on, että perintätoimintaa harjoittava yhteisö on aina tilintarkastusvelvollinen, olisi säännöstä mielestämme hyvä tarkentaa ja ottaa lakiin tätä koskevanimenomainen säännös. Esimerkiksi Säätiölain (24.4.2015/487) 4 luvun 1 §:ssä tällainen säännös on kirjoitettu muotoon: ”Säätiössä on toimittava tilintarkastus.”

Jos HE-luonnoksen 11 § 1 momentissa on tarkoitus säännellä vain sitä, että tilintarkastajan tulee olla nimenomaan tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja, niin säännöksensanamuotoa olisi tällöinkin hyvä tarkentaa viittaamalla edellä mainittuun tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:ään. Tällöin säännös voisi kuulua esimerkiksi ”Perintätoiminnan harjoittajanvelvollisuudesta valita tilintarkastaja sovelletaan mitä tilintarkastuslaissa 1141/2015 säädetään”.

3 momentin mukaan Perintätoiminnan harjoittajan on ilmoitettava tilinpäätös ja toimintakertomusrekisteröitäviksi kaupparekisteriin kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Suomen Tilintarkastajat ry huomauttaa, että toimintakertomuksen laatimisvelvollisuudesta säädetään yhtäältä kaikkia kirjanpitovelvollisia koskevassa kirjanpitolaissa (30.12.1997/1336) ja toisaalta erityislainsäädännössä eri yhteisömuotoja koskien. Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan esim. mikro- ja pienyritysten ei tarvitse liittää toimintakertomustatilinpäätökseensä.

Jollei tässä lakihankkeessa ole nimenomaisena tarkoituksena, että perintätoiminnan harjoittajan tulee aina (kirjanpitolaista ja yhteisölaeista poiketen) laatia ja rekisteröidä myös toimintakertomus, olisi tästä syytä ottaa nimenomainen säännös lakiin. Jos puolestaan tarkoituksena on, että toimintakertomuksen laadintavelvollisuus perustuu muiden lakien (kirjanpitolain ja esim. osakeyhtiölain) säännöksiin, niin siltä osin tätä 3 momenttia olisi hyvä tarkentaa.

Asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen sekä vaitiolovelvollisuus (12 ja 13 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto ehdottaa, että säilytettäviä tietoja ja asiakirjoja koskeviin esimerkkeihin lisätään suullisesti tapahtuneiden yhteydenottojen sisältö. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi perintätoimiston kirjausta velallisen puhelinyhteydenoton ajankohdasta ja sisällöstä. Perintätoiminnan harjoittajien valvonnan kannalta on olennaista, että tiedot esimerkiksi velallisen suullisesti esittämien reklamaatioiden ja maksusopimuksen tekoa koskevien keskusteluiden sisällöstä on valvontaviranomaisen saatavilla.

Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena säätää perintätoimintaan liittyvien asiakirjojen ja tietojen sekä muun valvontaa varten tarpeellisen aineiston säilyttämisvelvollisuudesta myös tilanteissa, joissa perintätoiminnan harjoittajan toiminta lakkaa esimerkiksi konkurssin tai toiminimellä taikka muulla tavoin luonnollisena henkilönä toimintaa harjoittavan kuolemantapauksen vuoksi. Aineistoa tulisi säilyttää viisi vuotta toiminnan lakkaamisesta tai toiminimellä tai muulla tavoin luonnollisena henkilönä toimintaa harjoittavan kuolemantapauksesta. Velvoitteena edellä mainittu aineiston säilyttämisvelvollisuus ei ole elinkeinonharjoittajaa käytännössä juurikaan kuormittava ottaen huomioon, että kirjanpitoaineisto on säilytettävä vielä pidempään ja aineisto on nykyään käytännössä lähes aina digitaalisessa muodossa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

KKV ehdottaa, että perusteluissa täsmennetään perintätoimintaan liittyvien asiakirjojen säilyttämisvelvoitetta siten, että säilytettävään kirjalliseen aineistoon rinnastetaan myös velallisen suullisista reklamaatioista, maksujärjestelyiden sopimista koskevista yhteydenotoista ja vastaavista tehdyt merkinnät perintätoiminnan harjoittajan tietojärjestelmään.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei huomautettavaa.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry

Asiakirjojen ja tietojen säilyttäminen (12 §)

Ehdotuksen mukaan säilytettäviä asiakirjoja olisivat esimerkiksi toimeksiantosopimukset, saatavan perustetta koskevat asiakirjat, maksumuistutukset, maksuvaatimukset, maksusuunnitelmat sekä sellainen sähköinen aineisto, joka on tallennettavissa ja tulostettavissa, kuten esimerkiksi perintätoiminnan harjoittajan ja velallisen väliset sähköpostiviestit. SPL:n mielestä ehdotettua 5 vuoden säilytysaikaa ei ole perusteltu esityksessä millään tavalla vaan on vain todettu, että sillä pyritään varmistamaan, että AVI saa tarvittavat tiedot valvoessaan perinnänharjoittajia. Kyseinen säännös aiheuttaisi lisäkustannuksia mm. arkistoinnin suhteen ottaen huomioon, ettei muu lainsäädäntö edellytä esim. maksuvaatimusten ja sähköpostiviestien säilyttämistä näin pitkää aikaa. SPL:n mielestä yleisen vanhentumissäännöksen valossa säilyttämisäika voisi olla 3 vuotta nyt ehdotetun 5 vuoden sijaan.

Valvonta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus sekä oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä (14 ja 15 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

15 §:n 3 momentin osalta ks. 10 §:ää koskeva kommentti edellä.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Oikeusministeriö

Aluehallintovirastolla olisi lain 15 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen ehdote-tussa laissa tarkoitetun henkilön luotettavuuden selvittämiseksi tai lain 17 §:ssä tarkoitettua rekiste-ristä poistamista varten. Ehdotettu säännös vastaa nykyistä sääntelyä.

Sakkorekisterin tiedot ovat sitä koskevan edellä mainitun lain 50 §:n 1 momentin mukaan salassa pidettäviä. Lain 50 §:n 2 momentti oikeuttaa Oikeusrekisterikeskuksen luovuttamaan näitä tietoja pyynnöstä salassapitovelvollisuuden estämättä niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saami-seen säädetään lailla. Nykyiseen perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annettuun lakiin sisältyvän tiedonsaantioikeutta koskevan säännöksen tavoin ehdotetussakaan säännöksessä ei ilmaista sitä, että tiedonsaantioikeus ulottuisi myös salassa pidettäviin tietoihin. Aluehallintoviraston tiedonsaan-tioikeus sakkorekisteristä on lakiehdotuksen valmistelijan mukaan toiminut nykyisen sääntelyn nojal-la käytännössä hyvin. Aluehallintovirasto on siten saanut sakkorekisteristä ilmeisesti edellä mainitun sakon täytäntöönpanosta annetun lain 50 §:n 2 momentin nojalla tarvitsemansa salassa pidettävät tiedot. Oikeusministeriö toteaa, että informatiivisuuden ja selvyiden vuoksi olisi hyvä ilmaista tämä asia myös ehdotetussa 15 §:n 1 momentissa lisäämällä siihen maininta, jonka mukaan Aluehallintovi-rastolla on oikeus ”salassapitosäännösten estämättä” saada sakkorekisteristä siinä mainitut tiedot.

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Viranomaisen selvittämiselvöllisyys, esim. rekisteröitävän luotettavuuden ja vakavaraisuuden selvittäminen, edellyttää riittävien tiedonsaantioikeuksien säätämistä. Tiedonsaantioikeus muilta viranomaisilta sekä julkista tehtävää hoitavilta tulee kattaa selvityselvöllisyys kokonaan, jotta erilaisten todistusten hankkiminen ei jäisi hakijan tehtäväksi.

Ehdotuksen 15 §:n 2 momentissa on säädetty Aluehallintoviraston tiedonsaantioikeudesta 10 §:ssä tarkoitetun vakavaraisuuden arvioimiseksi sekä 17 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten. Momentissa säädetty tiedonsaantioikeus kattaa ilmoituksen tekijää koskevat tiedot.

Pykälän 3 momentissa on ehdotettu säännöstä, jonka perusteella vastaava tiedonsaantioikeus koski 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vastuuhenkilöitä ja omistajia sekä ilmoituksen tekijään liittyvää Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua organisaatiota.

Rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeus ei voi olla laajempi kuin mitä sen tehtävä edellyttää. Näin ollen viittaus ilmoituksen tekijään liittyvästä organisaatiosta jää ehdotetun 10 §:n nojalla hieman epäselväksi. Sillä tarkoitettaneen sellaisia yrityksiä, jotka kytkeytyvät suoraan ilmoituksen tekijänä olevaan yritykseen, esim. omistavat tämän osakkeita.

Kuten lausumassa 10 §:n osalta todetaan, ilmoituksen tekijän taloudellisten taustojen tutkimista ei ole riittävän laajasti mahdollistettu. Mikäli vakavaraisuuden vaatimus laajennetaan koskemaan ilmoittajana toimivan yrityksen vastuuhenkilöiden tai omistajien muuta yritystoimintaa ja ilmoittajana toimivan luonnollisen henkilön muuta yritystoimintaa, on 15 §:ssä säädettyä tiedonsaantioikeutta vastaavasti laajennettava.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei huomautettavaa. Tosin viranomaisilla tulisi olla oikeus myös tarkastusten suorittamiseen, koska ilmeistä on, että väärinkäyttötilanteissa tiedonantovelvollisuus ei riitä.

Pakkokeinot ja rangaistussäännökset (16 ja 18 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena, että lainsäädännössä huomioitaisiin valvonnan kannalta ongelmallinen mahdollinen välitila, jossa perintätoiminnan harjoittaja ei ole vielä ilmoittanut aluehallintovirastolle uutta vastaavaa henkilöä tämän vaihtuessa. Perintätoiminnan harjoittaja voi lain nojalla toimia kuukauden ajan ilman vastaavaa henkilöä. Laissa tulisi todeta, ettei uuden vastaavan henkilön ilmoittamatta jättäminen estä hallinnollisen seuraamuksen määräämistä perintätoiminnan harjoittajalle rikkomuksista, jotka ovat tapahtuneet sinä aikana, kun sillä ei ole ollut vastaavaa henkilöä.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

PRH kiinnittää huomioita siihen, että ehdotukseen ei näyttäisi sisältyvän mitään seuraamusta sille, että perintätoimen harjoittaja ei toimita tilinpäätöstä ja toimintakertomusta rekisteröitäväksi 11 §:n mukaisesti. Parhailtaan on meneillään kaupparekisterilain uudistus, jossa yksi esiin tuleva asia on

tehostaa tilinpäätösten rekisteröintiä. PRH:n näkemyksen mukaan tapauksissa tilinpäätösten rekisteröinnin laiminlyöntitapauksissa aluehallintovirastolla tulisi olla mahdollisuus käyttää 16 §:n mukaisia pakkokeinoja.

Oikeusministeriö

Pakkokeinot (16 §)

Luonnoksen 16 §:n 2 momenttiin lisättäisiin kaksi voimassaolevaan säännökseen nähden uutta virkettä. Toisen mukaan jos laiminlyönnit ovat vakavia tai jos ne annetusta kehotuksesta tai varoituksesta huolimatta toistuvat, aluehallintovirasto voi kieltää osaksi tai kokonaan perintätoiminnan harjoittaman toiminnan määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi kuukaudeksi. Säännöksen mukaan vakava laiminlyönti saattaisi siten johtaa suoraan toiminnan kieltämiseen jopa kuudeksi kuukaudeksi. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että luvan peruuttaminen on sidottava vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyvien puutteiden korjaamiseen. Rekisteröimisvelvollisuus on myös rinnastettu toiminnan luvanvaraisuuteen.

Kyse ehdotuksessa ei ole luvan tai rekisteröinnin peruuttamisesta, vaan sen kieltämisestä osittain tai kokonaan määräajaksi. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta on välttämätöntä, että myös määräaikainen luvan peruuttaminen sidotaan siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset ja varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyvien puutteiden korjaamiseen. (PeVL 40/2002 vp). Säännöstä ei ole myöskään käsitelty säätämisyjärjestysperusteluissa.

Ehdotetusta 16 §:n 2 momentista ja sen yksityiskohtaisista perusteluista ei myöskään ilmene se, missä tilanteissa toiminta kiellettäisiin kokonaan ja missä tilanteissa osittain.

Uhkasakkolakiin on ollut tapana viitata informatiivisesti kirjoittamalla, että uhkasakosta, teettämishasta ja keskeyttämishasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). Nykyään viittaus uhkasakkolakiin suositellaan jätettäväksi pois (ks. tarkemmin Lainkirjoittajan opas, Oikeusministeriön selityksiä ja ohjeita 37/2013, kappale 12.7). Näin ollen lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentissa oleva viittaus uhkasakkolaista kehoitetaan jätettäväksi sääntelystä pois.

Rangaistussäännökset (18 §)

Rangaistussäännöksen perusteltavuus (18 §:n 1 momentti)

Pykälän 1 momentin mukaan perintätoimintarikkomuksesta tuomittaisiin se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ilman rekisteröintiä harjoittaa perintätoimintaa, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Rangaistus olisi sakko.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa rangaistussäännöstä ei ole perusteltu muuten kuin toteamalla, että se olisi laissa ”elinkeino-oikeudellisen sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi”.

Yleisperusteissa (s. 11) todetaan (liittyen ilmeisesti muihinkin ehdotettuihin keinoihin puuttua lainvastaiseen toimintaan):

”Nykyisin aluehallintoviraston käytössä olevia hallinnollisia sanktioita on pidettävä riittämättöminä. Näin on erityisesti tapauksissa, joissa perintätoiminnan harjoittaja tai vastaava henkilö vakavasti tai jatkuvasti rikkoo perintätoimintaa koskevia säännöksiä. Perintätoiminnan asianmukaisuuden turvaamiseksi pidetään tarpeellisena antaa aluehallintoviraston käyttöön tehokkaampia keinoja puuttua lainvastaiseen toimintaan.”

Kriminalisointiperiaatteiden mukaan rikosoikeuden tulisi olla viimesijainen keino ihmisten käyttäytymisen ohjaamisessa. Rangaistussäännöksen perustelujen niukkuus huomioon ottaen oikeusministeriö kehottaa arvioimaan rangaistussäännöksen tarvetta seikkaperäisemmin. Ehdotettavan rangaistussäännöksen perusteeksi olisi voitava esittää, miksi ehdotetut hallinnolliset pakkokeinot, ml. uhkasakon asettaminen, eivät riitä tehosteeksi lain rekisteröimisedellytyksen noudattamiseksi. Lisäksi on huomattava, että rangaistavuuden ulottaminen jo törkeän tuottamuksellisiin tekoihin tulee perustella erikseen. Jos nykyiselle rangaistussäännökselle ei ole osoitettavissa riittäviä perusteita, tulisi joko rangaistavuuden alaa rajoittaa tai säännös poistaa kokonaan.

Nykyisessä laissa perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (517/1999) ei ole rangaistussäännöstä. Lain 11 §:ssä on hallinnollisia pakkokeinoja koskeva säännös, jonka nojalla aluehallintovirasto voi kieltää perintätoiminnan, jota harjoitetaan ilman laissa säädettyä toimilupaa, ja asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 178/1998) todetaan seuraavasti:

”Etelä-Suomen lääninhallituksen kieltoon tai kehotukseen liittyvä sakon uhka on ainoa keino, jolla perintätoimintaa harjoittava voidaan ohjata lopettamaan luvaton toiminta tai noudattamaan lääninhallituksen kehotusta, koska lakiin ei ehdoteta otettavaksi rangaistussäännöstä. Yleensä elinkeinojen luvanvaraisuutta koskevassa lainsäädännössä olevissa rangaistussäännöksissä rangaistusuhkana on sakko tai lyhyt vankeusrangaistus. On tavallista, että virallinen syyttäjä ei edes nosta syytettä elinkeino-oikeudellisen lainsäädännön rikkomista koskevan rikosilmoituksen perusteella. Silloinkin, kun rangaistus tuomitaan, seuraamuksena on yleensä pieni sakkorangaistus. Uhkasakko, joka voidaan rikosoikeudellista rangaistusta tarkemmin mitoitaa yksilöllisesti teon tai laiminlyönnin törkeyden ja muiden olosuhteiden mukaan, toimii käytännössä lievää rangaistusuhkaa tehokkaampana pelotteena. Muun muassa kuluttajansuojalainsäädännön piiriin kuuluvien säännösten noudattamisen valvonnassa markkinaoikeudellinen kieltopäätös uhkasakkoineen on osoittautunut rikosilmoitusta ja sakkorangaistusta tehokkaammaksi. Näistä syistä voidaan arvioida, että ehdotetun lain noudattaminen voidaan turvata riittävän tehokkaasti hallinnollisin pakkokeinoin. Vaikka ehdotetussa laissa ei ole rangaistussäännöksiä, on huomattava, että muun muassa ehdotetun saatavien perintää koskevan lain rangaistussäännökset ja rikoslain säännökset soveltuvat siitä riippumatta, onko rangaistavaksi säädetty menettely tapahtunut luvallisesti vai luvattomasti harjoitetussa perintätoiminnassa.”

Rangaistussäännöksen tarvetta arvioitaessa on syytä ottaa huomioon, että nykyisen lain (517/1999) velvoitteiden luonne ja keskeiset tavoitteet ovat pitkälti vastaavat kuin ehdotetun lain ja että uhkasakkoa on HE 178/1998:ssa esitetyistä syistä pidetty riittävänä ja rangaistusta parempana tehosteena. Merkitystä on annettava myös sille, että lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentissa säädetään tiettyjen velvoitteiden laiminlyöntiä koskevista uusista pakkokeinoista (varoitus, toiminnan kieltäminen). Lisäksi merkitystä on annettava sille, että laissa saatavien perinnästä (513/1999) on jo tiettyjen perintään liittyvien velvollisuuksien rikkomisen säädetty rangaistavaksi, erityislaeissa on rangaistussäännöksiä perintätoimintaan liittyvien velvoitteiden rikkomisesta (esim. henkilötietolain (523/1999) 48 §) ja että – kuten luonnoksen sivulla 7 todetaan – rikoslaisissa on rangaistussäännöksiä, jotka voivat tulla sovellettaviksi epäasianmukaisesti harjoitettavaan perintätoimintaan (esim. kavallus, kiristys ja kiskonta). On myös huomattava, ettei teon rangaistavuutta voisi perustella sillä, että tämä mahdollistaa rikosprosessissa käytettävät tutkinta- ja pakkokeinot.

Toisaalta voidaan ottaa huomioon, että ilman rangaistussäännöstä laajamittaisempaankaan rekisteröimättömään perintätoimintaan ei liittyisi seuraamusuhkaa, ennen kuin aluehallintovirasto on tullut toiminnasta tietoiseksi ja kieltänyt sen uhkasakolla tehostettuna. Vasta toiminnan jatkamisesta eli kiellon rikkomisesta voisi seurata velvoite maksaa uhkasakko.

Jos rikosoikeudellista rangaistussäännöstä voitaisiin perustella sillä, että hallinnollisia pakkokeinoja on pidettävä riittämättömiä erityisesti vakavien ja jatkuvien rikkomustapausten kannalta, rangaistussäännöksen tulisi vastata tätä perustelua. Näin ollen jos vähäisiin tekoihin voitaisiin riittävästi puuttua aluehallintoviraston kiellolla ja uhkasakolla, ei rangaistussäännöstä tulisi ulottaa vähäisempiin

tekoihin. Tässä tapauksessa rangaistussäännöstä olisi syytä rajata esimerkiksi lisäämällä siihen sanat ”jollei teko ole vähäinen ja” sekä poistamalla sanat ”tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta” (ks. alla). Perusteluissa voisi tällöin selventää, että tekoa voitaisiin pitää vähäistä vakavampana esimerkiksi silloin, kun ilman rekisteröintiä tapahtuva perintätoiminta on laajamittaista ja usein toistuvaa (satunnainen perintätoiminta sulkeutuisi pois rangaistavuuden piiristä jo lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla). Myös aikaisempi aluehallintoviraston 16 §:n 1 momentin nojalla asetaman kiellon rikkominen voisi tehdä teosta vähäistä vakavamman.

Vähäisempiin tahallisiin tekoihin sekä tuottamukselliseen ja törkeän tuottamukselliseen menettelyyn voisi tällöin puuttua vain aluehallintoviraston kiellolla ja uhkasakolla. Lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentista seuraisi, ettei hallinnollisten pakkokeinojen käyttäminen ja rikosilmoituksen tekemättä jättäminen olisi poissuljettuja vähäistä vakavampienkaan tekojen osalta, jos aluehallintovirasto katsoisi ne asiassa tarkoituksenmukaisemmiksi ja kohtuullisemmiksi kuin rikosoikeudellisen rangaistuksen.

Mahdollisessa rangaistussäännöksessä tulisi myös rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämän täsmällisyyden vuoksi viitata siihen lain velvoitteeseen, jonka rikkomisesta rangaistaan. Rangaistussäännöksen koskiessa perintätoimintaa ilman rekisteröintiä tulisi siinä viitata 3 §:ään, jossa säädetään edellytyksestä rekisteröityä perintätoiminnan harjoittamiseksi:

Joka tämän lain 3 §:n vastaisesti ilman rekisteröintiä harjoittaa perintätoimintaa, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen ja jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, perintätoimintarikkomuksesta sakkoon.

Toimenpiteistä luopuminen, 18 §:n 2 momentti

Pykälän 2 momentin mukaan jos aluehallintovirasto olisi tehostanut 16 §:n 1 momentin nojalla määrättyä kieltoa uhkasakolla, kiellon rikkojaa ei voitaisi tuomita samasta teosta rangaistukseen, jos uhkasakko on lainvoimaisella päätöksellä tuomittu maksettavaksi.

Jos lakiin päätetään ehdottaa rangaistussäännöstä, oikeusministeriö ehdottaa rangaistussäännöksen 2 momentin muotoilemista seuraavasti:

Perintätoimintarikkomuksesta voidaan jättää syyte nostamatta tai rangaistus määräämättä, jos teon johdosta annetusta muusta viranomaisen päätöksestä aiheutuneita taloudellisia seurauksia on pidettävä tekijälle teon vakavuuteen nähden riittävinä taikka jos tekijä rikkoo tämän lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa.

Kuten edellä on todettu, rikosoikeus on kriminalisointiperiaatteiden mukaan viimesijainen keino. Näin ollen hallinnolliset pakkokeinot kuten uhkasakko ovat ensisijaisia suhteessa rikosoikeudellisiin seuraamuksiin ja sääntelyyn. Toimenpiteistä luopumista koskeva erityissäännös ilmentäisi tätä ensisijaisuutta. Edellä ehdotettu sääntely mahdollistaa erityislainsäädännön soveltamisalan piiriin kuuluvien hallinnollisten seurausten huomioonottamisen yleisiä toimenpiteistä luopumista koskevia säännöksiä laajemmin.

Ehdotetulla säännösmuutoksella laajennettaisiin viranomaisten harkintavaltaa arvioitaessa hallinnollisten toimien riittävyttä ja rikosoikeudellisten toimien tarpeellisuutta suhteessa arvioitavaan tekoon. Muutos toteuttaisi hallitusohjelman tavoitetta sääntelyn keventämisestä. Harkintavaltaa annettaisiin tuomioistuinten lisäksi syyttäjäviranomaiselle. Harkintavalta koskisi koko rangaistussäännöstä riippumatta siitä, onko uhkasakko koskenut kaikkea tunnusmerkistön piiriin sisältyvää menettelyä.

Selvyyden vuoksi todetaan, että säännöksessä on kysymys tapauskohtaisesta kohtuuservioinnista. Ne bis in idem -kielto ei sovellu hallinnollisiin turvaamistoimiin.

Valtiovarainministeriö

Ehdotuksen 16 §:ssä säädetään viranomaisen pakkokeinoista. Säännöksen mukaan toiminnanharjoittajalle on mahdollista antaa varoitus, mikäli perintätoiminnasta vastaava henkilö on laiminlyönyt velvollisuutensa. Varoituksen antaminen puolestaan on pääsääntöinen edellytys vakavampien seuraamusten, kuten toimintakiellon käytölle.

Sääntely perustuu ajatukseen siitä, että lain mukaan vain vastuuhenkilö on velvollinen huolehtimaan perintätoiminnan lainmukaisuudesta. Perintätoimiston on kuitenkin tietyissä rajoin määräajan sallittua toimia ilman vastuuhenkilöä. Edelleen vastuuhenkilöllä ei välttämättä ole tosiasiasa sellaista määräysvaltaa organisaatiossa, että hän kykenisi vastaamaan toiminnasta täysimääräisesti, ja lainvastainen menettely voi johtua toiminnanharjoittajan itsensä päätöksistä joihin vastuuhenkilöllä ei ole osuutta. Sääntelyratkaisu on muutoinkin erikoinen kohdistuessaan seuraamuksen toiseen tahoon kuin siihen, joka lain mukaan vastaa epäkohdasta. Sääntelyä voisi harkita muutettavaksi siten, että perintätoiminnassa myös yleisesti säädetäisiin velvollisuudeksi noudattaa hyvää perintätapaa ja lakia ja että seuraamus olisi mahdollista antaa tämän velvollisuuden rikkomisesta.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Pakkokeinojen mahdollistamiseksi täysimääräisesti (tarkastus, kotietsintä) rangaistusmaksimin tulisi sisältää myös vankeusrangaistus.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry

Pakkokeinot (16 §)

Pykälän 3 momentin mukainen toimintakielto tarkoittaa käytännössä perintäliiketoiminnan päättymistä. SPL:n mielestä perintätoiminnan osittainen kieltäminen, kokonaan kieltäminen tai määräaikainen kieltäminen merkitsevät käytännössä yrityksen perintätoiminnan lopullista päättymistä. Tämän vuoksi kaikkien 16:3 mukaisten toimintakieltojen pitäisi olla lainvoimaiseen oikeuden päätökseen perustuvia ennen rekisteristä poistamista. Muussa tapauksessa viranomaisen voi päättää yrityksen liiketoiminnan omilla hallinnollisilla päätöksillään, joiden mahdollinen muutos oikeudessa ei enää korjaa perintäliiketoiminnan lopettamisen seuraamuksia.

Muut sidosryhmät

Takuusäätiö

Tehokkaamman valvonnan mahdollistaminen ja tilannekohtaisten sanktioiden määrittely ovat omiaan lisäämään kansalaisten luottamusta perintätoimintaa kohtaan.

Muutoksenhakusäännökset (19 §)

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan olisi tarpeellista säätää, että myös kieltä harjoittaa perintätoimintaa rekisteröitymättä tulee noudattaa muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomaisen toisin määrää. Nyt perintätoiminnan harjoittaja voi hallintotuomioistuimen käsittelyajoista riippuen jatkaa perintää yli vuodenkin ajan kiellon antamisesta. Nykyisin voimassa olevien luotonantaja- ja luotonvälittäjärekisterilain (853/2016) sekä välitysliikerekisterilain (1075/2000) sääntely vastaa luonnosta hallituksen esitykseksi perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että myös edellä mainitut rekisterilait muutettaisiin vastaamaan aluehallintoviraston esitystä.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Oikeusministeriö

Lakiluonnoksen mukaan muihin kuin pakkokeinoja ja rekisteristä poistamista koskeviin päätöksiin haettaisiin muutosta ensi vaiheessa oikaisuvaatimuksella. Rekisteröinnin epäämistä koskevaan päätökseen haettaisiin näin ollen ensi vaiheessa muutosta oikaisuvaatimuksella. Koska rekisteröinnin edellytykset ovat melko kaavamaiset, ei tämä oikeusministeriön näkemyksen mukaan ole ongelmallista.

Valitettaessa korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellytettäisiin valituslupaa kaikissa asioissa. Oikeusministeriö kannattaa muutoksenhakua koskevaa ehdotusta ja toteaa sen olevan nykyisin noudatettavien muutoksenhakuperiaatteiden mukainen.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei huomautettavaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (20 ja 21 §)**Viranomaiset***Etelä-Suomen aluehallintovirasto*

Aluehallintovirasto ehdottaa 18 kuukauden siirtymäaika lain voimaantulolle sähköisen rekisterin ja lomakkeen luomiseksi. Myös sähköisten palveluiden käyttöönotto mm. rajapintasovelluksen luominen veloitteidenhoitoselvitysten toimittamiseksi edellyttää riittävää siirtymäaika.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

Ei huomauttamista.

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Rekisteriviranomaisen suorittama tehokas vakavaraisuuden arviointi edellyttää, että sillä on käytössään sähköisiä palveluita, joiden avulla sillä on mahdollisuus hankkia tietoja ilmoituksen tekijää rasittamatta. Vakavaraisuuden selvittämisessä tarvittavien tietojen hankkimiseksi on esityksessä mahdollistettu Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön tarjoaman velvoitteidenhoitoselvityspalvelun käyttö.

Velvoitteidenhoitoselvityspalvelun avaaminen tarkoittaa määrittelyjä sekä tietojärjestelmätyötä sekä tietojen luovuttajan että niitä vastaanottavan järjestelmiin. Tämä asia on tarpeellista huomioida lain voimaantuloa suunniteltaessa, jotta em. toimenpiteet saadaan suoritettua.

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Ei huomautettavaa.

Muut huomiot

Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto ehdottaa, että perintätoiminnan harjoittajien rekisteröintiä varten luodaan sähköinen rekisteri ja sähköinen ilmoituslomake. Sähköinen lomake vähentää elinkeinonharjoittajien hallinnollista taakkaa ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Viranomaisen näkökulmasta sähköinen lomake ja rekisteri tehostavat asian käsittelyä ja tietojen ylläpitoa, mikä vähentää siihen tarvittavaa henkilöresurssia.

Sähköisen rekisterin luomiseen tulisi varata riittävät varat. Aiemmin toteutettujen vastaavien rekisterihankkeiden perusteella kuluarvio on 200 000 euroa.

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)

PRH on sähköistänyt rekisteröintiin ja tietojen luovuttamiseen liittyviä menettelyjään. PRH:n lähtökohtana on, että myös perintätoimen harjoittajiin liittyvät tietoluovutuksen aluehallintovirastolle ja tilinpäätösten sekä toimintakertomusten rekisteröinti tullaan hoitamaan yksinomaan sähköisesti.

Oikeusministeriö

- Jakso 2.1 (s. 6): Kuluttajasaatavien perinnän valvontaa koskevassa kappaleessa markkina-tuomioistuin tulisi korvata markkinaoikeudella.
- Jakso 3.3 (Rekisteröintijärjestelmä, s. 12): Viimeisessä täydessä kappaleessa puhutaan sakko- ja rikostuomioista. Tämä olisi syytä korvata esimerkiksi puhumalla sakko- ja vankeusrangais-tuksista tai yksinomaan rikostuomioista

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Vaikka esityksessä on henkilötietojen käsittelyn kannalta kyse pääosin elinkeinonharjoittajien ja perintätoiminnasta vastaavien henkilöiden henkilötietojen käsittelystä, sen kommentoimisen yhteydessä on syytä nostaa esiin myös muutamia velallisten henkilö-tietojen suojaamiseen liittyviä kysymyksiä.

Perintätoimisto ei käsittele velallisten henkilötietoja pelkästään toimeksiantajan lukuun, vaan toimii itsenäisenä rekisterinpitäjänä. Perintätoiminnallekin tulee siis ennen tieto-suoja-asetuksen soveltamisen alkamista tunnistaa henkilötietojen käsittelyn peruste asetuksen 6 artiklasta. Perintätoiminnassa käsitellään myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tälle on tunnistettava tietosuojasetuksen 9 artiklan mukainen peruste, jotta päästään arvioimaan, tarvitaanko lisäsäätelyä.

Monissa asetuksen 9 artiklan 2. kohdan käsittelyperusteissa edellytetään, että jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Perussäännöt rekisteröidyn henkilötietojen suojaan liittyvien oikeuksien suojaamiseksi seuraavat suoraan itse asetuksesta, joten erityiset toimenpiteet ovat jotain lisätoimia.

Perintätoimintaa säänneltäessä lainsäätäjän kannattaa arvioida, sisältääkö esimerkiksi laki saatavien perinnästä jo riittävät suojatoimet, vai olisiko rekisteröidyn oikeuksien ja etujen suojaamista syytä vahvistaa myös nyt käsillä olevalla lailla. Tähän lakiin voitaneen tarvittaessa lisätä säännöksiä, joilla varmennuttaisiin organisaatioiden kyvykkyydestä noudattaa tietosuojasetusta, sekä viranomaisvalvonnan kattavuudesta ym. Kuten edellä todettiin, tietosuojaviranomaiselle perintätoimiala näytetty jossain määrin riskitoimialana henkilötietojen käsittelyn kannalta.

Lisätiedot

Lisätietoja asiassa antaa tarvittaessa allekirjoittanut ylitarkastaja numerossa

029 5666794.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Johanna Järvinen

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Esityksessä ehdotetaan myös Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n 1 momentin muuttamista siten, että sen 22- kohdaksi lisättäisiin "perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (/) 10 ja 17 §:ssä säädetyn tehtävän selvittämistä."

Kyseisen kohdan sanamuoto on hieman epäselvä ja sen voisi muotoilla kuulumaan "perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (/) 10 ja 17 §:ssä säädettyä tehtävää."

Edunvalvonta

MTTL ry, MTK

Perintätoiminnassa viranomaisen havaitsemat puutteet ovat vain jäävuoren huippu suhteessa velallisten kokemuksiin. Tämän vuoksi olisi ollut toivottavaa laajemmin selvittää perintätoiminnassa ole-

via epäkohtia, kulujen kohtuuttomuutta, korkojen suuruutta, uhkailua yms. Nyt vaikuttaa siltä, että muutoksella tavoitellaan vain viranomaiskustannusten pienentämistä eli ei mennä asiakas edellä, vaan hallinto.

Muut sidosryhmät

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Kuluttajaliitto katsoo, että lainsäädäntöä on tulevaisuudessa kehitettävä siten, että perintätoiminnan harjoittaja, joka rikkoo hyvää perintätapaa tai velkojen perintää koskevia aineellisia säännöksiä toistuvasti tai törkeästi, voidaan poistaa rekisteristä.